

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

INOVATÍVNE PRVKY VÝUČBY V PREDPRIMÁRNOM
VZDELÁVANÍ

1243c73e-170a-4d22-9913-fee112e00a4c

2024

Patrícia Šopoňová

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

**INOVATÍVNE PRVKY VÝUČBY V PREDPRIMÁRNOM
VZDELÁVANÍ**

Bakalárska práca

1243c73e-170a-4d22-9913-fee112e00a4c

Študijný program: Predškolská a elementárna pedagogika

Študijný odbor: Učiteľstvo a pedagogické vedy

Školiace pracovisko: Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky

Vedúci bakalárskej práce: doc. PaedDr. Ivana Rochovská, PhD.

Konzultant: Mgr. Nikola Barčíková

Banská Bystrica 2024

Patrícia Šopoňová

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že bakalársku prácu *Inovatívne prvky vo výučbe v predprimárnom vzdelávaní* som vypracovala samostatne, pod odborným vedením konzultantky Mgr. Nikoly Barčíkovej a použila som odbornú literatúru, ktorá je uvedená v zozname bibliografických odkazov a na príslušných miestach v texte.

V Banskej Bystrici dňa 24.5. 2024

.....

Pod'akovanie

Moje pod'akovanie patrí predovšetkým konzultantke Mgr. Nikole Barčíkovej za jej odbornú pomoc, usmernenia a cenné rady pri písaní tejto bakalárskej práce.

ABSTRAKT

Šopoňová, Patrícia: Inovatívne prvky výučby v predprimárnom vzdelávaní. [Bakalárska práca]. Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Pedagogická fakulta, Katedra elementárnej a predškolskej pedagogiky. Školiteľ: doc. PaedDr. Ivana Rochovská, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: bakalár. Banská Bystrica: 2024. 52 strán.

Bakalárska práca sa zaoberá inovatívnymi prvkami, ktoré sú využiteľné vo výučbe v predprimárnom vzdelávaní. Cieľom práce bolo vytvoriť súbor niekoľkých učebných situácií s využitím inovatívnych, či aktivizujúcich metód v predprimárnom vzdelávaní. V úvode bakalárskej práce sa zaoberáme pojmom inovácia v edukácii, porovnávame tradičnú a inovatívnu edukáciu, tiež vymedzíme pojem predprimárne vzdelávanie. Následne zatriedime inovatívne metódy do niekoľkých kategórií. V praktickej časti bakalárskej práce sa prepája teória s praxou. Táto časť obsahuje učebné situácie s využitím inovatívnych prvkov vo výučbe naprieč viacerými vzdelávacími oblasťami.

Kľúčové slová: pedagogická inovácia, inovatívne prvky výučby, inovatívne metódy, predprimárne vzdelávanie, inovatívna výučba.

ABSTRACT

Šopoňová, Patrícia: Innovative Elements of Teaching in Pre-primary Education. [Bachelor's Thesis]. Matej Bel University in Banská Bystrica. Faculty of Education, Department of Elementary and Pre-school Pedagogy. Supervisor: Associate Professor Ivana Rochovská, PhD. Degree of Professional Qualification: Bachelor. Banská Bystrica: 52 pages.

The bachelor's thesis addresses innovative elements that can be utilized in teaching within pre-primary education. The aim of the thesis was to create a set of various learning situations using innovative or activating methods in pre-primary education. In the introduction of the bachelor's thesis, the concept of innovation in education is discussed, traditional and innovative education are compared, and the concept of pre-primary education is defined. Subsequently, innovative methods are classified into several categories. In the practical part of the bachelor's thesis, theory is connected with practice. This part contains learning situations utilizing innovative elements in teaching across various educational areas.

Keywords: pedagogical innovation, innovative teaching elements, innovative methods, pre-primary education, innovative teaching.

Obsah

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA	8
1.1 Inovácia a pedagogická inovácia	9
1.2 Predškolské vzdelávanie na Slovensku.....	11
1.3 Vývoj inovácií v predprimárnom vzdelávaní	12
1.4 Tradičná verzus inovatívna výučba.....	15
1.5 Súčasný inovatívne prvky a aktivizujúce metódy v predprimárnom vzdelávaní.....	17
1.5.1 Didaktické metódy v predprimárnom vzdelávaní	18
1.6 Cieľ práce.....	24
2 METÓDY	25
2.1 Definovanie dizajnu práce	25
2.2 Postup pri tvorbe súboru aktivít.....	25
3 VÝSLEDKY	30
3.1 Veselo je na gazdovskom dvore	30
4 DISKUSIA	38
4.1 Aplikačné stanoviská	38
4.2 Limity vypracovaného postupu	42
5 ZÁVER	45
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	47
PRÍLOHY	51

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

Svet pedagogických inovácií je miesto, kde môžu pedagógovia svoje skúsenosti, poznatky a zároveň predstavy o lepšom fungovaní učenia sa pretaviť do reality. Deje sa tak s túžbou zefektívniť a modernizovať vyučovací proces, ktorému sú deti materských školách denne vystavené.

Rozhodli sme sa zamerať na tému inovatívnych prvkov vo výučbe z dvoch jednoduchých a praktických dôvodov. Jedným z nich bola túžba oboznámiť sa s novými inovatívnymi metódami výučby v predprimárnom vzdelávaní, ktoré aktuálne pomáhajú obnovovať a zdokonaľovať vyučovací proces. Ďalšou inšpiráciou nám bola trieda, ktorú učíme už štvrtý školský rok. Chceli sme deťom priniesť do výučby niečo nové a ozvlášťujúce pre samotný proces výučby, zároveň sme chceli pozorovať ich spätnú väzbu vyplývajúcu z realizácie. Téma inovácií nás zaujíma, pretože máme chuť zdokonaľovať sa v predávaní skúseností a poznatkov a chceme prispieť k čo najväčšej aktivizácii detí. Hľadáme teda vhodné zdroje, ktoré nás k tomu môžu priviesť. Dôležitosť vidíme najmä v tom, aby učiteľ po určitom čase neskĺzol do stereotypu a neučil niekoľko generácií detí za sebou tým istým spôsobom a zaužívanými metódami bez prvkov oživenia či novosti.

Prínosom našej práce bude hľadanie, tvorba a skúšanie inovatívnych prvkov v predprimárnom vzdelávaní, ktoré budú zakomponované do konkrétnych učebných situácií realizovaných v prostredí našej triedy. Očakávame nie len posun u detí, s ktorými budeme situácie realizovať, ale predpokladáme aj posilnenie profesijného rastu nás samotných. Zároveň očakávame nadobudnutie schopnosti hlbšie pochopiť a analyzovať, ako tieto inovatívne prvky pôsobia na deti a ich celistvý osobnostný rozvoj.

V prvej kapitole sa budeme zaoberať definíciou inovácií a pedagogických inovácií. Opierame sa tu prevažne o myšlienky Petláka (2020), ktorý ponúka veľmi prehľadnú štúdiu k tejto problematike. Následne v ďalších podkapitolách premostíme z minulosti do prítomnosti sveta inovácií v hľadaní obnovujúcich metód výučby. Nemôžeme zabudnúť aj na definovanie výučbových metód, inovatívne prvky vychádzajú. Tie si rozoberieme v ďalšej podkapitole. V poslednej podkapitole si zdefinujeme cieľ našej práce.

1.1 Inovácia a pedagogická inovácia

V tejto časti sme si zadefinovali pojem inovácia a inovácia v pedagogickom procese. Urobili sme tak, aby sme definovali chápanie týchto pojmov pre následné narábanie s nimi v jadre tejto práce.

Pojem „inovácia“ pochádza z latinského slova „innovare“ a znamená obnovenie, obnovu, zdokonalenie (Petlák, 2020). Elektronický lexikón slovenského jazyka (1987), sa podobne ako Petlák (2020), vyjadruje o inovácií, ako o novom jave a tiež zavádzaní niečoho nového. Z čoho teda môžeme usúdiť, že inovácie vytvárajú nové možnosti a nové príležitosti v širokej škále odvetví. Záujem o inovácie a procesy s nimi späté veľmi eskaluje, rôzne organizácie musia inovovať v reakcii na neustále meniace sa požiadavky ich zákazníkov. Musia teda využívať technológie naplno, aby svojich zákazníkov neustále prilákali a aby si ich udržali. Pokiaľ firma neinovuje a neponúka svetu novšie a modernejšie produkty, riskuje svoje prežitie a vyhliadky na rast. Avšak vývoj inovácií nie je obmedzený len na obchodné organizácie (Baregheh – Rowley – Sambrook, 2009). Bežné typy inovácií sa týkajú nových produktov, materiálov, nových procesov, nových služieb a nových organizačných foriem. (Ettlie – Reza, 1992; podľa Baregheh – Rowley – Sambrook, 2009).

Ako sme si teda mohli všimnúť nech už ide o akúkoľvek oblasť, inovácie sú súčasťou rastu a zlepšovania sa. Na zánik je predurčené všetko, čo nechce rásť, zlepšovať sa a obnovovať sa. Prikláňame sa k tomuto tvrdeniu aj po stránke osobnostného rastu každého človeka. Ak padne do stereotypu, nechotný meniť sa, rásť a skúšať nové veci, je predurčený na pokles chuti žiť, objavovať, hľadať nových priateľov, hľadať nové možnosti. Je ako človek bez zápalu a zmyslu. Prenášame to v myšlienkach aj na pedagogiku, ak nie je ochotná posúvať sa a vychádza iba zo skúsenosti „takto to kedysi fungovalo, takže to musí fungovať aj dnes“, tak s takýmto prístupom dokáže narobiť veľa škody. Poďme sa pozrieť ako to s inováciami začalo v pedagogike.

Až v druhej polovici 20. storočia sa s pojmom inovácie stretávame v pedagogicko-didaktickej terminológii. Funkciou inovácie je zefektívniť edukačný proces a priniesť čo najnovšie metódy práce s dieťaťom: „*Inovácie vo vzdelávaní predstavujú nové pedagogické koncepcie a praktické opatrenia, ktoré sú zamerané najmä na obsah a organizáciu škôl,*

vzdelávanie, hodnotenie žiakov, klímu školy priaznivú smerom k žiakom a verejnosti, vrátane uplatňovania nových technológií vo vzdelávaní. Rôzne inovácie realizujú štandardné – klasické školy aj alternatívne školy“ (Průcha – Walterová - Mareš, 2003, s. 85).

Nie je potreba príliš zdôrazňovať, že aj v tomto prípade zavedenie inovácie do vyučovacieho procesu stojí práve na samotnom učiteľovi, práve ten potrebuje mať vytvorené vhodné podmienky a istú dávku kreativity, aby vhodne dokázal inovácie implementovať do výučby pre žiakov, ktorých pozná a prispôbiť jednotlivé inovatívne metódy svojim žiakom na mieru.

Ďalej sa Petlák (2020), odvoláva aj na myšlienku, že vďaka nárastu poznatkov ľudstva je oveľa väčší dôraz kladený k takému vyučovaniu, ktoré v jeho procese aktivuje predovšetkým žiaka. Inovatívne metódy vo výučbe teda nesledujú iba vyučovací cieľ a jeho dôsledné splnenie, ale podporujú hlavne kreativitu, samostatnosť a skúmanosť a to nielen u detí ale aj u učiteľa, ktorý skúma a využíva rôzne metódy, ktoré skúša zakomponovať do vyučovacieho procesu.

Inovácie v pedagogike členíme na :

- Originálne, kde ide o tvorbu nového obsahu vzdelávania, použitie nových metód a foriem edukácie, tiež sa využíva didaktická a výpočtová technika v podobe projektov učiteľov a pod.
- Aplikačné, tu už učiteľ uplatňuje niečo nové, čo je aj overené a už uverejnené, čím inovuje svoju prácu (Petlák, 2020).

V praxi sme sa stretli najmä s pedagogickými inováciami, ktoré boli už vymyslené a následne boli aplikované do vzdelávacieho procesu. Pokladáme to za veľmi prospešné, pretože pri uplatňovaní týchto inovatívnych prvkov vo výučbe sme spozorovali nárast pozornosti a aktivity. Považujeme za účinné hľadať a skúšať nové metódy, aj keď za mnoho historických období mnohé metódy zanikli, niektoré sa zas uchytili a rozvíjali, čím boli pre pedagogiku veľkým obohatením. Zároveň je potrebné byť obozretný aj pri výbere, treba tu zohľadniť kolektív, klímu triedy a mnohé iné.

1.2 Predškolské vzdelávanie na Slovensku

V tejto podkapitole si zadefinujeme úlohu materskej školy. Opíšeme podobu, do akej sa dostala dnes, a čo prispelo k dotvoreniu do tejto podoby. Je dôležité mať na zreteli, že rozhodujúce obdobie pre dieťa je vo veku od narodenia do 6 rokov. V tomto období zohráva veľkú rolu v živote dieťaťa práve rodina, no od určitého obdobia nastupuje aj materská škola, ktorá má za úlohu uspokojiť jeho záujmy a naplniť jeho potreby a rozvíjať vzdelávací a osobnostný potenciál (Miňová – Benková, 2012). Ďalej Miňová (2013; Kostrub, 2013) píše, že materská škola zabezpečuje ako jedno z mnohých socializovanie jednotlivca a skupiny, jej úlohou nie je rodinnú výchovu nahradiť, ale realizovať to, čo rodina nedokáže z hľadiska personálu, kvalifikácie technických a technologických zdrojov zabezpečiť. Kvalifikovaní učitelia by mali byť schopní zavádzať inovatívne metódy do procesu výučby a tým skvalitniť a zefektívniť vyučovací proces v materskej škole.

Pojem materská škola sa skladá z dvoch základných slov a tými sú „*materstvo a škola*“ (Lipnická, 2016, s. 7). Ide teda o spojenie potrebnej materinskej starostlivosti, zároveň prepojenú s inštitúciou výchovy a vzdelávania. Reformy s inováciami úzko súvisia, pretože tie sa realizujú v edukačnom procese práve cez inovácie aplikované v praxi učiteľov. Po roku 1989 sa inovácie začali zavádzať v podobe nových netradičných prvkov v procese výučby, tiež sa jednalo o netradičné metódy a formy vyučovania. Neskôr sa menila celá filozofia a nastolili sa aj zmeny v stratégiách vyučovania (Turanová, 2020).

Materské školy na Slovensku prešli od roku 2008 za pomerne krátky časový úsek mnohými zmenami, reformami, ktoré sa dotýkali ich vnútorných základov a zámerom týchto zmien bolo zvýšenie kvality predprimárneho vzdelávania. Od tej doby sa stali prvou školou v systéme vzdelávania, ktoré kontroluje Ministerstvo školstva, vedy a výskumu a športu Slovenskej republiky (Lipnická, 2016). V oblasti inovácií a reforiem tu bolo vytvorené veľké množstvo podnetov na zmenu. Predovšetkým by sme chceli zmieniť, že bol vypracovaný a schválený Štátny vzdelávací program ISCED 0 (International Classification of Education), teda program pre predprimárne vzdelávanie, od ktorého sa odvíja výučba v materských školách na celom Slovensku (Hajduková, 2012).

Na Slovensku navštevujú materskú školu deti od 3 do 6 rokov, prípadne do 7 rokov, pokiaľ dieťa pokračuje v plnení povinného predprimárneho vzdelávania. Podľa legislatívy je možné prijať aj dieťa od 2,5 roka (Lipnická, 2016). Tiež bol v roku 2021 schválený zákon o povinnej školskej dochádzke, kde všetky deti musia absolvovať povinné predprimárne vzdelávanie ako prípravu na školu (§ 1611 zákon č. 245/2008 Z. z.). Materská škola má teda nezameniteľné miesto v procese vyučovania. Má za úlohu pripraviť dieťa pre spoločnosť, pre nasledujúci školský systém a poskytnúť mu emocionálne stabilné zázemie.

1.3 Vývoj inovácií v predprimárnom vzdelávaní

Do tejto časti sme si dovoľili zahrnúť náhľad reforiem, ktoré v priebehu rokov vstupovali do predškolskej pedagogiky a formovali ju. Reformu možno tiež ako inováciu chápať ako zmenu, ktorá vedie k niečomu lepšiemu, posúva vpred, upravuje pokrivené či opravuje poruchu (Halsey, 1986). Netreba tieto dva pojmy ale zamieňať, pretože reforma súvisí s rozsiahlejšími systémovými zmenami a pedagogická inovácia je zameraná na zavedenie nových metód a prístupov do vyučovania. Reforma dokáže vytvoriť priestor pre zavedenie a podporu inovácie, pričom inovácia môže poslúžiť ako nástroj pre dosiahnutie cieľov reformy (Dewey, 2001).

Gigantickým míľnikom pre predprimárne vzdelávanie, bol prínos Jána Amosa Komenského, ktorý považoval predškolskú výchovu natoľko dôležitú, že jej vymedzil miesto v systéme výchovy detí a mládeže (Kasáčová, 2001). Na základe preštudovaných historických záznamov dedukujeme, že téme predškolskej výchovy a jej významu pre rozvoj osobnosti dieťaťa bol venovaný len zlomok záujmu a len pár bádateľov sa vyjadriло k dôležitosti vzdelávania už v rannom detstve.

Ján Amos Komenský sa pri zavádzaní predškolskej výchovy opieral o svoje dielo, Informatórium školy materskej, kde zdôrazňoval potrebu obozretnej výchovy, pretože nepodchytené správanie zapríčiní chyby, ktorých sa človek počas života už veľmi ťažko zbavuje. Rozoberajú sa v ňom metódy, prostriedky a formy predškolskej pedagogiky. (Cabanová, 2006). Z toho sme došli k domnienke, že predísť chybám, či naučiť zdravým zásadám, je dôležitým pilierom výchovy a vzdelávania už v rannom detstve.

Komenský ďalej odporúča, na aké oblasti sa zamerať v predškolskom období. Dieťa by sa malo rozvíjať v poznávaní prírodných javov a ľudského sveta, tiež kládol dôraz na rozvoj reči, či už v osvojovaní si množstva nových slov, ale aj na správnu výslovnosť prostredníctvom piesní a riekaniek. Vedenie dieťaťa k činnosti za pomoci hry, tie sú prejavom detskej aktivity. Záverom usudzujeme, že v dobe, kedy J. A. Komenský žil, museli byť tieto nové metódy a spôsoby pozerania na vzdelávanie detí, skutočným inovačným impulzom (Kasáčová, 2001).

Spomeňme aj meno Fridricha Fröbela (1782 – 1852), ktorý svoje poznatky o dieťati do 6 roku života, vkladal do hry. Hry sú prípravou na školu a rozvíjajú dieťa aj pre jeho budúcnosť. Zameral sa na 6 hračiek, ktoré by mali deti používať v či už v rodine alebo v predškolskom zariadení. Sú to lopty rôznych farieb, guľka z dreva, tiež ďalšie geometrické tvary, kocky, valce, kocky rozdelené na osem či dvadsaťsedem menších kociek a tiež rozdelené na osem hranolov. Účelom týchto hračiek bolo oboznámenie sa dieťaťa s geometrickými tvarmi a predmetmi, tiež slúžili ako materiál pre stavbu rôznych zostáv, slúžili tak na rozvoj schopnosti predstavovať si veci, fantazírovať pri tvorení a tiež pre jemnú motoriku (Cabanová, 2006). Tento jeho prínos skvalitnil rozvoj viacerých kompetencií u dieťaťa naraz.

Na Slovensku sa vývoj predškolského vzdelávania započal rokom 1829, kedy propagátorka opatrovní v Uhorsku, Terézia Brunswicková (1775–1861), zriadila prvé verejné predškolské zariadenie v Banskej Bystrici. Ďalšie opatrovne na Slovensku vznikli v Bratislave v r. 1830 a následne v Trnave v r. 1832 (Mišurcová – Čapková – Mátej, 1987). Keďže koncom 18. storočia rozširujúca sa priemyselná výroba mala za následok nástup žien do zamestnania, kde v niektorých fabrikách a manufaktúrach boli zamestnané niekedy aj 12 a viac hodín denne, bolo potrebné, aby deti týchto matiek mali možnosť niekde stráviť čas bez matky, ktorá musela nastúpiť do práce (Cabanová, 2006). Robili sa rozdiely vo výuke medzi deťmi z bohatých rodín a deťmi z chudobných rodín (Kasáčová, 2001). Deti sa učili jazykom, bol kladený dôraz na poznávanie Boha prostredníctvom odriekania a spievania modlitieb. Boli im ukazované zvieratá, remeselné výrobky s poučením na ich používanie. Nezabúdalo sa na mravnú výchovu a pravidelný pohyb (Mikleš, 1970 ; podľa Kasáčová, 2001).

Zásluhou Márie Terézie Brunswickovej sa organizovali spoločné porady učiteľov jednotlivých opatrovní, ktorých predmetom bolo štúdium diel J. A. Komenského, či iných zahraničných autorov a tak sa prehlbovalo špecifikum výchovy v predškolskej výchove. Neskôr sa funkcia opatrovní diferencovala a tak vznikli dve inštitúcie. Materské školy mali za úlohu vychovávať a pripravovať deti na školské vyučovanie a opatrovne plnili úlohu predovšetkým starať sa o deti. Toto bolo ustanovené v školskom zákone č. 4711 z r. 1872 (Kasáčová, 2001).

Aj keď sa v zbieraní historických informácií pohybujeme prevažne na Slovensku, nedalo nám nespomenúť taliansku lekárku Máriu Montessoriovú, ktorá je neodmysliteľnou postavou vo svete inovácií v školstve. Tá bola v posledných rokoch 19. storočia zapojená do reformného hnutia prichádzajúceho z Anglicka, Francúzska, Talianka, Nemecka a Spojených štátov amerických, ktoré podporovalo slobodu dieťaťa. Najväčší ohlas mala jej reforma v oblasti predškolskej výchovy (Mišurcová – Čapková – Mátej, 1987). Súčasná škola tej doby prikladala dôraz na systém odmien a trestov. Tento spôsob nazvala „zotročujúcim“. V duchu výrazného pedocentrizmu dôverovala spontánnemu sebarozvíjaniu dieťaťa. Vnímala, že každé dieťa je už od začiatku jedinečne naprogramované a oplýva silou pre svoj osobnostný rast. (Kantorová, 1996, podľa Cabanová – Kováčiková, 2006).

Inovatívnym prvkom bolo prenesenie zodpovednosti na dieťa, kde by bolo vytvorené prostredie vhodné pre samoučenie, hľadanie prirodzených podnetov, pre činnosti rôzneho zamerania. Dôraz samostatnosti bol kladený na samoobslužné činnosti, vykonávanie hygienických návykov, upratovanie miestnosti, pomoc pri prácach bežného dňa. Mottom montessori myslenia je: „*Pomôž mi, aby som to urobil sám*“ (Kosová – Koreňová – Cinová, 2013, s. 1). Pre uspokojenie vývinových potrieb každého dieťaťa je potrebný prevažne individuálny prístup (Kasáčová, 2001).

Následne sa presúvame do 20. storočia, ktoré aj napriek svetovým vojnám, v období socialistickej spoločnosti, prispelo množstvo zmien v predškolskej pedagogike. Len tak okrajovo, v roku 1948 bol vydaný školský zákon, ktorý zaradil materské školy do školskej sústavy, avšak ostala naďalej len zariadením. Zaviedol sa tiež jednotný názov materská škola. Do tohto roku sa tieto zariadenia nazývali detské opatrovne. Funkciami materských škôl boli

teraz výchovná, zdravotná, sociálna a ochranná. Oficiálnou súčasťou školského systému sa stala až v r. 2008 v demokratickej spoločnosti (Lipnická, 2016).

Zaujímavým prínosom pre vtedajšie budovanie socialistickej materskej školy bol Zdeněk Nejedlý. Ten kladie dôraz na úctu k dieťaťu, hľadá všetky možné podnety, ktoré je možné využiť pre prirodzené učenie v živote, v rodine, materskej škole, v prírode, taktiež spoločnosti. Upozorňuje na takzvané „znásilňovanie“ dieťaťa alebo urýchľovanie jeho vývinu. J. A. Komenský mu bol pripomienkou svojim heslom z Veľkej didaktiky, v ktorom prikladal dôraz na rast v správnom čase bez nátlaku a použitia sily (Kasáčová, 2001).

Môžeme tak badať, že v histórii predškolskej pedagogiky sa našlo pár osobností, ktoré kladli dôraz na obnovu a posun smerom k dieťaťu a vnímalo ho ako rovnocennú osobnosť, ktorá potrebuje rozvíjať svoju osobnosť po všetkých stránkach a tak navrhovali hodnotné prvky, ktoré napomáhali k porozumeniu detskej duši a jej vzdelaniu.

1.4 Tradičná verzus inovatívna výučba

Pre lepšie pochopenie významu inovatívnej výučby, sme sa rozhodli vymedziť špecifiká výučby tradičného typu, aby sme vedeli lepšie odlíšiť a definovať jej miesto v pedagogike. Rozdiely medzi inovatívnou a tradičnou pedagogikou nastavujú predprimárnemu vzdelávaniu dôležité zrkadlo.

Tradičné, alebo aj transmisívne vyučovanie je známe už po veľmi dlhú dobu. Predáva hotové vedomosti a vedie k osvojeniu hotových poznatkov (Kalhous – Obst, 2002; podľa Zormanová, 2012). V tradičnom vyučovaní je učiteľ aktívnejší a žiaci sú pasívni, pričom počúvajú vysvetlenia od učiteľa a vykonávajú úlohy podľa jeho pokynov (Petlák, 2020). V súčasnosti je škola preplnená slovným prejavom a pre dnešných žiakov, ktorí sa vyvíjajú v ére informačných technológií, už nie je v jej tradičnej forme príliš zaujímavá. Nedostatočná pozornosť je venovaná motivácii, kreativite, emocionálnemu rozvoju a najmä samo vzdelávaniu (Petlák, 2020).

Tento prístup sme mali možnosť vidieť aj pri mnohých učiteľoch s dlhoročnou praxou v materskej škole, kde pani učiteľka vyučuje prevažne frontálne, deťom vysvetľuje ako

funguje svet a veci okolo nich, deti pasívne počúvajú, po chvíli, už ani nie sú schopné počúvať a ich pozornosť uteká. Následne im pani učiteľka zadá, že si spolu vytvoria výtvarné dielo podľa presne určenej predlohy. Všetko je potrebné vykonať, ako zadá pani učiteľka a pokiaľ to dieťa nespĺní, je slovne negatívne hodnotené. Prípadne ešte pred vystavením práce dieťaťa na nástenku, pani učiteľka prácu dieťaťa poopraví podľa svojej predstavy. Z týchto skúseností s pani učiteľkami nám behá mráz po chrbte. Vnímame tu úplne zakopanie kreativity, tvorivosti, schopnosti premýšľať a skúmať nové spôsoby a vedieť sa slobodne vyjadriť.

Ďalej tradičné učenie vyžaduje memorovanie si informácií a vôbec nehľadí na rozvoj myslenia a premýšľania u detí a žiakov. Nekladie taký dôraz na dôležitosť citových aspektov pre motiváciu a vyučovací proces a zároveň nezohľadňuje dostatočne prístup, ktorý podporuje aktívne zapojenie pri získavaní poznatkov a podobne (Petlák, 2020).

Aby sme ale tradičné vyučovanie len nekritizovali, má svoje miesto vo výučbe aj dnes a môže byť užitočné v nasledujúcich prípadoch. Pokiaľ sa jedná o sprostredkovanie ťažko pochopiteľného učiva vyžadujúceho širšie znalosti a pochopenie ďalších odporných predmetov. Metódy tradičného vyučovania možno využiť aj v prípade vysvetľovania abstraktných javov a vedomostí. Zároveň je vhodné ho použiť aj na vyjadrenie poučiek a pravidiel (Pecina – Zormanová, 2009; podľa Zormanová, 2012).

V takomto prípade sa prikláňame k názoru, že tradičné vyučovanie nie je nutné zlo, avšak je potrebné mu na škále vyučovacích metód, ktoré môžeme využiť pri vyučovacom procese udeliť menšiu časť a zamerať sa na objavovanie metód, ktoré vedú k aktivite. Teda je potrebné vhodne kombinovať oba prístupy k výučbe. (Pecina – Zormanová, 2009; podľa Zormanová, 2012).

Keď sa posunieme smerom k inovatívnej výučbe, založenej na konštruktivizme, vnímame aj na základe myšlienok autora, že potrebná je hlavne zmena prístupu samotného učiteľa a následné vsunutie inovatívnych prvkov do výučby už pôjde ľahko. Ako by teda mal vyzerat' učiteľ inovátor? Učiteľ musí byť schopný prispôbiť sa novým požiadavkám, ktoré sa neustále menia v súvislosti so zmenami vo svete a pracovnými zručnosťami. Je kľúčové, aby učiteľ prejavoval dôveru vo vlastné schopnosti a tiež vo schopnosti svojich žiakov. Sebaistá osoba má presvedčenie, že dokáže čeliť novým výzvam a zvládne ich. Dôležité je

uznať, že dobrý učiteľ si neustále rozširuje svoje vedomosti. Je na každom jednotlivom učiteľovi, či sa rozhodne ísť s dobou a investovať do svojho osobného rastu a vzdelávania. Vzhľadom na súčasných žiakov, ktorí sú pomerne dobre informovaní, cestujú, ovládajú cudzie jazyky a sú zruční v používaní technológií, môže učiteľ dosiahnuť efektivitu a úspech len vtedy, ak sa aktívne venuje svojmu vlastnému vzdelávaniu a rozvoju. Aj keď neexistuje jednotný recept na to, ako by mal učiteľ byť nápaditý a tvorivý, jeho schopnosť spojiť učivo so záujmami žiakov, motivovať ich a podnecovať ich zvedavosť je neoceniteľná. Tiež je potrebné aby učiteľ inovátor viedol také vyučovanie, ktoré spája rôzne predmety a zdôrazňuje ich vzájomné prepojenia, čo je dôležité pre celkový rozvoj žiakov a ich porozumenie svetu. Učiteľ by mal byť schopný pracovať ako člen tímu, či už vo vyučovacej triede, kde spolupracuje s žiakmi, ale aj v kolektíve pedagógov. V neposlednej rade učiteľ sa musí zbaviť myslenia, že na otázku je len jedna správna odpoveď. Takéto myslenie je hrobárom aktivity a kreativity u žiakov. Naopak, hľadanie originálnych riešení, schopnosť vidieť úlohu z viacerých stránok, učenie sa na vlastnej chybe, netradičné prístupy k úlohám a pod., patrí k tomu, čo robí školu a vyučovanie pre žiakov nie nudnou, ale zaujímavou. Využívanie názorov a skúseností žiakov je často cennejšie ako samotný výklad učiteľa (Petlák, 2020).

Takýmto prístupom učiteľa je možné dosiahnuť veľké zmeny v myslení detí a tiež nasmerovať správnym smerom aj ich vnímanie seba, pretože v tejto výučbe im je dopriate vyjadriť svoj názor, voje pocity, zažívajú pocit vlastnej dôležitosti a sú teda viac ochotné učiť sa a napredovať.

1.5 Súčasnú inovatívne prvky a aktivizujúce metódy v predprimárnom vzdelávaní

Aj napriek tomu, že materské školy boli zaradené do systému školstva je potrebné klásť dôraz rozumné zatriedenie trávenia času pri spontánných hrách a edukačných aktivitách. Pomery medzi riadenou výchovou a pedagogickou starostlivosťou o deti by mal byť v rovnováhe, samozrejme vekom sa pomer medzi týmito dvoma elementami mení. Učiteľ „inovátor“, hľadá na individuálne potreby dieťaťa.

Ako teda učelia v súčasnosti pristupujú k inováciám? Lipnická (2016) sa prikláňa k názoru, že tradičný štýl vyučovania čo je zväčša behaviorálny prístup, stále ostáva vo

vyučovacom procese. Stále prevláda riadenie učiteľa nad žiakovou aktivitou. Domnievame sa teda, že učenie tohto typu aj dnes prevláda v materských školách a je potrebné sa od neho prestúpiť k druhému protipólu, na ktorom stojí nedirektívny prístup a to znamená, že je potrebné aplikovať heuristický a alternatívny spôsob výučby, ktorý má aj s pomocou multimediálnych prostriedkov potenciál pre aktivizáciu detí.

Ak by sme tento štýl poctivo aplikovali, opierajúc sa o jej tvrdenie, deti by boli učené väčšej aktívnosti a zodpovednosti za svoje konanie. Mohlo by to prospieť aj učiteľovi, pretože z role, kde musí viesť všetko a mať pod kontrolou všetko by prešiel do role facilitátora, spoluobjaviteľa, nerozprával by toľko on ale práve žiak, čo by viedlo k motivácii.

1.5.1 Didaktické metódy v predprimárnom vzdelávaní

Didaktické metódy môžeme vnímať ako výučbové prostriedky, postupy a návody, ktoré napomáhajú k dosiahnutiu výchovno-vzdelávacích cieľov. Maňák a Švec (2003); podľa Zormanová (2012) rozdelili tieto výučbové metódy na tri základné skupiny:

1. Klasické výučbové metódy - vyznačujú sa frontálnou výučbou dominantnú rolu tu zohráva učiteľ sám, ide tu o strohé predávanie informácií a vedomostí. Tu patria metódy slovné ako monológy v podobe prednášky, vysvetľovania a dialógy, tiež práca s textom. Ďalšími metódami sú názorne demonštračné, tu sa napríklad pracuje s obrázkom, modelom, ide tu o predvádzanie a pozorovanie. Posledné sú metódy praktické, kde deti prevádzajú pokusy, nacvičujú pracovné a pohybové schopnosti, výtvarné a praktické činnosti.

2. Aktivizujúce metódy - ako už z názvu vyplýva, tieto metódy majú za úlohu dieťa aktivizovať, teda dieťa je v tomto procese aktívne a učiteľ je len facilitátor, no nepodsúva dieťaťu vlastné presvedčenia a závery. Patria sem metódy diskusné, situačné, inscenačné, riešenie problémov, didaktické hry.

3. Komplexné výučbové metódy - tu si vymenujeme len metódy, ktoré pre nás majú význam aj v pokračovaní tejto práce. Patrí sem frontálna výučba, skupinová a kooperatívna výučba, individuálna a individualizovaná výučba, brainstorming, projektová výučba, otvorené učenie, učenie v životných situáciách.

V tejto podkapitole sme sa bližšie pozreli na aktivizujúce metódy a prvky, ktoré možno zaradiť do procesu výučby a tak spestriť jeho priebeh. Už z názvu vieme usúdiť, že sa jedná o také metódy, ktoré majú za úlohu deti predškolského veku viesť k aktivite, tvorivosti, samostatnosti myslenia, schopnosti sústrediť sa, tiež zručnosť aplikovať poznatky v praktickom živote, nezabúdajúc na rozvoj spolupráce. Pozitívnym faktorom týchto metód je, že podnietia záujem detí o činnosť či získanie nových poznatkov (Knapíková – Kostrub - Miňová, 2002).

Je potrebné dodať, že pri uplatňovaní aktivizujúcich vyučovacích metód nesledujeme iba dosiahnutie vyučovacieho cieľa, ale dôsledne prihliadame na rozvoj kreativity, záujmu o učenie či schopnosť slobodného uvažovania (Petlák, 2020). Akými znakmi by sa mala vyznačovať aktivizujúca metóda? Radi by sme si zadefinovali nasledujúce funkcie aktivizujúcej metódy, ktorá má potenciál aktivizovať žiaka. Aktivizujúca metóda by mala spĺňať pár kritérií, ktoré napomáhajú k jej uplatneniu. V prvom rade je potrebné dbať na činnosť, kde je potrebné vymedziť, či danú aktivitu vykoná viac dieťa alebo učiteľ. Zistiť koľko času sú aktívne deti a koľko času je aktívny učiteľ. Následne je dôležité regulovať, teda zistiť do akej miery je aktivita, ktorú dieťa vykonáva usmerňovaná, či je dieťa motivované zvnútra alebo zvonku. Ďalším kritériom je zohľadnenie samostatnosti a slobody pri aktivitách v riešení rôznych úloh a problémov. Či je prístup učiteľa v tomto procese direktívny, nedirektívny. Posledným bodom je komplexnosť aktivizácie, či je aktivované dieťa komplexne alebo sú aktivované len určité časti. Tiež čo sa aktivizácia detí vyskytuje len občas alebo pravidelne a účelovo, cielene a systematicky (Kánová, 2014). Sú to jedny z mnohých funkcií, ktoré definujú inovatívnosť vyučovacej metódy.

Podme sa teraz konkrétne zamerať na pár aktivizujúcich metód, ktoré by mohli nájsť svoje uplatnenie vo vyučovacom procese pri deťoch v predškolských zariadeniach.

Aktivizujúce metódy delíme na:

- Problémové metódy- v nich je opäť prikladaná dôležitosť aktivite detí, sloboda a zodpovednosť za aktivitu. Môžeme sem napríklad začleniť metódu objavovania (heuristika).
- Ďalšou aktivizujúcou metódou je samotná hra môže byť didaktická, tvorivá či iná...

- Diskusia je metóda, ktorá učí deti medzi sebou komunikovať, počúvať sa navzájom. Zaradzujeme sem brainstorming, Gordonova metóda či metóda cielených otázok alebo konsenzus metóda.
- Situačná metóda si zakladá na problémovej situácii, ktorú je potrebné vyriešiť. Ide tu o modelovú situáciu, ktorá je väčšinou vyňatá z reálneho príbehu. Na túto situáciu existuje väčšinou viac riešení.
- Rolové hry- tak ako už z názvu vyplýva ide o hranie určitej role, kedy sa dieťa dokáže vžiť do role a naučí sa o danom predmete viac ako keby o ňom iba počúvalo, alebo ho len sledovalo.
- Špeciálne metódy sú napríklad icebreaker, ktorá sa doslovne prekladá prelomenie ľadu, ktorá slúži na lepšie zoznámenie sa s novými deťmi v skupine, uvoľnenie nálady v triede a tvorbu priateľstiev (Kotrba, Lacina, 2007; podľa Hudecová, 2016).

Ako sme už spomenuli vyššie, jednou z metód často využívaných v prostredí materskej školy je hra, keďže je najprirrodzenejšou aktivitou detí predškolského veku. Podľa Pedagogického slovníka (Prucha – Walterová – Mareš, 2003) v didaktickej hre ide o činnosti neradené, ktoré ale majú zadefinovaný didaktický cieľ. Sú ohraničené pravidlami, tiež riadené a vyhodnocované. Môže byť skupinová či samostatná a vyžaduje si radu zručností a schopností nadobudnutých počas života.

Didaktická hra je spojením dvoch základných komponentov a to prepojenie vyučovania s hrou (Filípková, 2019). Dobrá didaktická hra musí mať určité pravidlá. V prvom rade je dôležité zadanie cieľa, a zodpovedanie na otázku, čo by sme chceli touto hrou dosiahnuť. Následne, keď máme vytýčený cieľ, môžeme začať vytvárať didaktickú hru. Pri jej tvorení samozrejme berieme do úvahy triedu, v ktorej budeme hru praktizovať, vekové rozloženie detí, tiež nezabúdame na počet detí a na ich schopnosti. V neposlednom rade sa zameriame aj na rozloženie a veľkosť triedy, či materiálne podmienky. Následne sa venujeme tvorbe a príprave pomôcok, podrobným pravidlám a postupu hry, tiež sa zameriame na časové vymedzenie, v ktorom sú deti schopné hru praktizovať (Dechtárová, 2014). Ako upozorňuje Filípková (2019), tak vďaka didaktickej hre je väčšia šanca, že si žiaci nové učivo udržia v pamäti dlhšie a ovládajú ho kvalitnejšie ako bez nej.

Jednou z veľmi známych diskusných metód je **brainstorming**. Touto metódou podnecujeme deti k aktívnemu vyjadrovaniu názorov a už získaných vedomostí o danej téme, ktorou sa počas vyučovacieho týždňa zaoberajú. Tieto názory žiakov sa zapisujú a následne podliehajú triedeniu a vyhodnocovaniu. Podľa Maňáka (2003; Kánová, 2014) je potrebné riadiť sa určitými pravidlami a postupmi pre zachovanie správnej aplikácie tejto metódy.

Pravidlá sú nasledovné: neodsudzujeme nijaký nápad či navrhované riešenie, kladieme teda slobodu v tvorení návrhov, ide tu skôr o kvantitu, než o kvalitu navrhovaných možností a žiaden nápad nesmie ostať nezapísaný. Tak, ako som už vyššie zmienila tak aj Kánová (2014) sa prikláňa k tvrdeniu, že pri tejto metóde ide skôr o vyprodukovanie čo najväčšieho množstva nápadov ako o prepracované a premyslené riešenia. Ide tu o kreativitu a tvorivosť, slobodu, voľnosť a spontánnosť v uvažovaní. V tejto metóde môžu byť zohľadnené a vítané aj netypické nápady, ktoré nemusia na prvý pohľad súvisieť. Brainstorming sa ďalej prevádza v štyroch fázach. Najprv je vhodné deti informovať o pravidlách a tiež im predstaviť predmet, ktorý bude riešený. Následne sa deti ponoria do tvorenia myšlienok, ideí, po pauze sa pristupuje k zhodnoteniu daných myšlienok. Podľa zistených informácií o brainstormingu vyhodnocujeme, že jeho zaradenie môže byť pre deti prínosné a podnecujúce tvorivosť.

Ďalšou vhodnou diskusnou metódou je **HOBO metóda**, pre deti predškolského veku je opäť potrebné ju upraviť. Táto metóda spočíva v učiteľovej úlohe nastoliť daný problém, ktorý budú mať deti za úlohu vyriešiť. Pokračuje fázou samoštúdia, kde pre deti predškolského veku bude potrebné pripraviť rôzne atlasy, knihy, časopisy, letáky, kde deti hľadajú riešenie daného problému nastoleného učiteľom. Nakoniec prebieha diskusia zistených poznatkov a predstavenie daných riešení. Táto metóda by sa teda dala krásne využiť pri témach, kde sa dá pracovať s obrázkovými knihami ako téma vesmír, či domáce zvieratá.

Hranie rolí, nazývajúca sa aj inscenačná metóda. Tiež sa tu hovorí o dramatizácií. Ide teda o metódu, ktorá podnecuje deti k hraniu určitej role, ktorá je navodená v téme týždňa alebo dňa. Dieťa stvárňuje rolu zamestnania, činnosti, herca v konkrétnej situácii (Kánová, 2014). Hranie rolí môže mať určitú štruktúru, kedy daná osoba sa riadi scenárom. Tiež môže byť ale naopak bez akejkoľvek štruktúry, vtedy sa dáva aktérovi voľnosť v hre

a v zinscenovaní role (Kotrba, Lacina, 2007; podľa Kánová, 2014, s. 22). Pri tejto metóde sa dieťa dokáže pomerne tvorivo predviesť a vnieť do hry svoje skúsenosti s danou témou (Kánová, 2014).

Projektové metódy

Ako píše Hajtingerová (2014) o projektovom učení sa vyjadruje v spojitosti s cieľom, ktorý je tu predstavený ako konkrétny výstup, ktorým môže byť napríklad scéna, prezentácia určitej činnosti, diela, výrobku, či odpoveď na určitý problém. Ide teda o plán obsahujúci kroky, ktoré smerujú k stanovenému cieľu. Projektové metódy sú riadené 4-krokovým postupom, ktorý obsahuje určitý zámer, cieľ, následne zostavenie plánu, uskutočnenie plánu a záverečného hodnotenia (Kánová, 2014). Pri hľadaní zámeru a plánovaní projektu opäť vytyčujeme cieľ, ktorý súvisí s témou, ktorá sa daný týždeň v materskej škole preberá. Pri vytyčovaní doby trvania projektu myslíme na to, že čas plnenia môže byť niekoľko hodinový, ale aj niekoľko týždňový. Následne v osnove projektu tvoríme aktivity, používame rôzne formy a metódy, stanovujeme si časový rozvrh, pravidlá a iné. Následná realizácia je už fázou práce a aktívnej účasti samotných detí, ktorá kooperujú a pracujú na riešení úloh a vykonávaní činností. Učiteľ je v procese v roli facilitátora, takže deti iba usmerňuje, môže im aj pomôcť, ale nerobí činnosť za ne. V poslednom kroku prichádzame k vyhodnoteniu. Zameriavame sa na posun detí, hodnotíme a chválime dobré pokusy o posun (Hajtingerová, 2014).

Cubing je metóda hádzania kockou, potrebujeme teda kocku, ktorá má 6 strán, kde na každej je jedna úloha. Je potrebné prispôbiť kocku pomerom materskej školy a keďže deti nevedia čítať, na kocke je obrázok, alebo počet bodiek a farba ku ktorej sa vzťahuje otázka, ktorú prečíta učiteľka. Otázky sa vzťahujú na 6 oblastí Bloomovej taxonómie a začínajú slovami: „*opíš, porovnaj, asociuj, analyzuj, aplikuj, argumentuj*“ (Molčanová, 2013, s. 28). Uvedené na príklade, vyberieme si tému, napríklad domáce zvieratá a konkrétne zviera- pes.

1. Popísať psa na obrázku kocky, jeho veľkosť, farbu, typické znaky.
2. Následne psa porovnáваме s iným domácim zvieratkom, napríklad s mačkou (... je podobné tým a odlišné tým...)
3. Čo mi pripomína pes? Keď vidím psa, čo to vo mne vyvoláva?

4. Aký má pes význam v živote človeka?
5. Navrhni, ako by sme sa mali o psa starať.
6. Zhodnot', čo nové si sa o psoch naučil (Molčanová, 2013).

Situačná metóda- metóda, ktorá nastoľuje určitú situáciu, či už z reálneho života alebo umelo vytvorenú, ktorá by mohla nastať a necháva na deťoch, aby hľadali riešenia tejto situácie. (Kotrba, Lacina, 2007; podľa Hudecová, 2016).

Neposlednou aktivizujúcou ale hlavne komplexnou metódou je **kooperatívne vyučovanie**. Umenie kooperovať, teda umenie spolupracovať je dôležité rozvíjať, už od ranného detstva. Deťom je prirodzené spolupracovať, preto je dobré ich v tom podporovať a hľadať prostriedky, ako im umožniť kooperovať s rovesníkmi. Je tiež výborným prostriedkom pre komunikáciu a schopnosť vedieť sa medzi sebou dohodnúť. Pri nahliadnutí do Pedagogického slovníka (Prucha – Walterová – Mareš, 2003) je kooperatívne učenie definované asi tak ako učenie, ktoré je založené na spolupráci, umení vnímať prítomnosť v procese práce aj druhého, zároveň hľadať riešenia na nastolený problém spoločne, navzájom sa dopĺňať a kontrolovať. Jedným z hlavných cieľov je pomáhať si navzájom, zároveň prijať ponúknutú pomoc.

Toto je len zlomok inovatívnych prvkov a aktivizujúcich metód vsadených do výučby, ktoré by mohli prispieť k obohateniu detskej tvorivosti a kreativity, no predovšetkým k aktívnosti, čo je cieľom všetkých hore uvedených metód.

1.6 Cieľ práce

Pri dôkladnom preštudovaní odbornej literatúry v oblasti inovácií v prostredí predprimárneho vzdelávania, sme sa rozhodli zamerať na aktivizujúce metódy a inovatívne prvky, ktoré sa aktuálne vo výučbe používajú, a ktoré vznikli za posledné obdobie. Vyčlenili sme teda pár aktivizujúcich metód, ktoré nám pripadali zaujímavé a použiteľné v prostredí materskej školy. Na ne sme sa rozhodli 5 učebných situácií, ktoré budú realizované v prostredí triedy v materskej škole.

Cieľom bakalárskej práce je vytvoriť súbor aktivít s využitím inovatívnych metód v materskej škole. Zámerom je aktivovať deti a sprístupniť im nové stimulujúce podnety vo vzdelávacom procese. Tieto aktivity zaradíme do bežného vyučovacieho procesu a budeme sledovať ich vplyv na detskú aktivitu a reakcie s ním späté.

2 METÓDY

Prechádzame do druhej kapitoly, kde si zadefinujeme dizajn práce. Následne sa budeme venovať inovatívnym metódam a budeme tvoriť aktivity, ktoré z týchto metód budú vychádzať.

2.1 Definovanie dizajnu práce

Práca je písaná v metodickom dizajne. Zameriava sa na vytvorenie aplikovateľného postupu v praxi a následné skúmanie jeho limitov, čím sa približuje k metodicko-aplikačnému charakteru (Metodický pokyn 4/2019).

2.2 Postup pri tvorbe súboru aktivít

Celému súboru aktivít sme vytvorili názov: Veselo je na gazdovstve. Ako už z názvu vyplýva aktivity so zakomponovanými inovatívnymi prvkami sme realizovali v týždni, kedy sa vo škôlke učila téma o domácich zvieratách a o práci na gazdovstve. Pre svoju prax sme si zvolili také prvky, ktoré hodnotíme, ako vhodné a dobre aplikovateľné v prostredí triedy, kde sme sa rozhodli ich uplatniť. Trieda Včielok sa nachádza v materskej škole Slovenská Lupča neďaleko mesta Banská Bystrica. Detí je v triede 23 a všetci sú predškolského veku. V triede sa nachádza 12 dievčat a 11 chlapcov. Trieda je živá a veľmi aktívna. Obľubuje pohybové aktivity a deti sa v nej rady živo prejavia. Preto sme zvolili aktivity, ktoré vedia deti naštartovať ešte k väčšej aktivite a zároveň podporujú ich možnosť sebavyjadrenia, čím sme chceli komplexne rozvíjať osobnosť detí. Aktivity sme realizovali v interiéri, väčšinou v čase hlavnej edukačnej aktivity.

Učebné situácie, ktoré sme navrhli boli vytvorené naplňujúc výkonové štandardy z viacerých vzdelávacích oblastí zo Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016). Situácie sme tvorili s ohľadom na didaktické zásady, ktoré pomáhajú lepšie naplniť cieľ, ktorý sme zamýšľali pri tvorení. Aby boli tieto aktivity efektívne, musia sa riadiť určitými pravidlami. Patrí sem zásada vytvorenia optimálnych podmienok pre vyučovací proces, ktorá kladie dôraz na zabezpečenie vhodných

organizačných, psychologických podmienok na realizáciu vyučovacieho procesu. Ide aj o vhodné vybavenie, vopred stanovené časové ohraničenie aktivity, pripravený priestor pre realizáciu (Turek, 2008).

Následne zásada primeranosti a individuálneho prístupu, kde je pozornosť upriamená na voľbu aktivity primeranej veku a možnostiam či zručnostiam detí, túto zásadu je ľahké porušiť, pokiaľ úloh na plnenie je príliš veľa a sú veľmi ťažké, prípadne príliš ľahké. Zároveň si uvedomovať individualitu každého jedinca, učiteľ by sa mal inak pristupovať k bojzlivému a tichému dieťaťu a inak zase k sebavedomému a výraznému typu. Jedná sa teda o diferencovaný prístup (Turek, 2008).

Ďalej zásada vedeckosti. Zásada prepojenia teórie s praxou, ak využívame túto metódu správne, zjednodušíme deťom život tým, že im vo všetkom čo učíme, ukážeme, kde v každodennom živote je možné to využiť (Turek, 2008).

Zásada názornosti ukazuje na dôležitosť ukazovania názorných ukážok a pomôcok s učivom spojených, pre vytvorenie správnych a jasných predstáv o jednotlivých predmetoch. Aby deti manipulovali s vecami, aby prechádzali poznatky ich zmyslami, čo poznamenáva aj samotný Komenský (Turek, 2008).

Zásada motivácie, aktivity a uvedomelosti sa vzťahuje na podnecovanie zápalu a chute do činnosti. Zároveň si treba uvedomiť, že bez pochopenia nie je možné aktivovať deti. Preto je potrebné predkladať im situácie, ktorým pochopia a nájdu význam riešenia týchto situácií. (Turek, 2008).

Pri deťoch je potrebné dbať aj na zásadu sústavnosti a postupnosti, kde by ťažším zadaniam mali predchádzať tie ľahšie. Zároveň by sa mali vedomosti prelínať a nadväzovať na seba (Turek, 2008).

Poslednou zásadou je dôraz kladený na trvácnosť a operatívnosť výsledkov vyučovacieho procesu. Netreba zabúdať, že dieťa nemusí vedieť všetko, dôležité je primárne to, čo je dieťa schopné využiť vo svojom živote, aby mohlo byť použiteľné pre spoločnosť, aby sa vedelo o seba postarať, vedieť sa zorientovať vo svojom okolí (Turek, 2008).

Ďalej Oravcová (2006) píše, že aktívne učenie je založené na aktivite dieťaťa a je „participované“, čo znamená, že učiteľ neodovzdáva dieťaťu hotové poznatky, ale vytvára

také situácie, cez ktoré môže dieťa poznatky získavať vlastnou snahou a aktivitou. Toto učenie je ďalej „kooperatívne“, ide o vzájomnú spoluprácu kolektívu ďalších detí, či spoluprácu s dospelými. Tiež „zážitkové“, kde dieťa získava informácie zo sveta okolo seba prostredníctvom nadobudnutých skúseností a prežitých zážitkov. Napokon je „kreatívne“ napomáhajúc dieťaťu tvorivo riešiť situácie, tiež je o uplatňovaní divergentného myslenia. Teda ide o komplex vlastností, ktoré ak učenie spĺňa, má vysoký potenciál byť úspešné a jeho misia splnená.

Tieto zásady aktívneho učenia, ktoré sme si popísali sú dôležitým kritériom, ktoré sme zohľadnili pri tvorbe jednotlivých učebných situácií. Situácie sme zamerali na 5 metód, ktoré sú aktivizujúce a inovačné.

Pri tvorbe jednotlivých aktivít na tému gazdovských zvierat nám boli práve deti z triedy, ktorú učíme. Deti v našej triede milujú zvieratá, veľmi rady hrajú námetové hry so zvieratami, alebo hry, v ktorých je potrebné zmeniť sa na určité zviera. Rady pre ne stavajú prístrešky a jazdia na koníkoch po triede, či dokonca raz za mesiac majú možnosť jazdiť na živých poníkoch, ktoré prichádzajú do škôlky. Tiež rady chodia každú jar sledovať, ako sa vyľahnu kuriatka na dvore jednej pani učiteľky, ktorá ich vždy rada pozve na prehliadku. Téma zvierat je praktická a všestranná a učí aj k láske a úcte ku zvieratám a vnímavosti k ich prejavom. Tieto myšlienky nás motivovali zaradiť túto tému do našej práce.

Pre využitie v následnej praxi sme si vybrali také metódy, ktoré sme považovali za užitočné a efektívne pri výučbe pre deti vo vybranej materskej škole. Jednou z prvých metód, ktoré sme chceli zaradiť do vyučovacieho procesu bola metóda brainstormingu, avšak zamerali sme sa na odvodenú metódu brainwriting, kde deti mohli svoje nápady kresliť. Viedli sme ním deti k rozmyšľaniu a uvažovaniu nad danou tematikou a hľadaniu všetkých možných nápadov s ňou spojených. Zároveň to bola perfektná metóda pre zistenie úrovne povedomia o danej téme. Deti mali za úlohu nakresliť na papier čo najviac mliečnych produktov, ktoré sú vyrobené z mlieka. Ďalej sme si vybrali HOBO metódu, ktorá viedla deti k samostatnosti, orientovaní sa v knižných, obrázkových materiáloch a následnému vyvodeniu záverov, čo vedie k aktivite a zodpovednosti voči danej úlohe. S využitím HOBO metódy sme nastolili otázku, na ktorú deti hľadali odpovede v knihách o domácich zvieratách, v tejto časti sa jednalo aj o kooperatívne učenie, keďže v skupinkách hľadali

spoločne riešenie. Hranie rolí bola ďalšia obľúbená metóda, ktorú sme využili vo vyučovacom procese, deti sa mohli slobodne vyjadriť ale zároveň stvárniť rolu podľa zadania, objavovali sme tam mnoho potenciálnych hercov a posilnili tak detské sebavyjadrenie pred publikom. Do výučby sme zaradili aj veľmi dôležité kooperatívne učenie, ktoré prispieva k spolupráci, vzájomnej pomoci a ohľaduplnosti. Obohatili sme našu zbierku učebných situácií aj o didaktické hry, ktoré sledujú určité edukačné ciele a dovoľujú sa deťom aktívne zapojiť (Průcha – Walterová – Mareš, 2003). Zakomponovaním didaktických hier s témou domácich zvierat sme sledovali realizáciu detí a životných prejavov zvierat na gazdovstve.

V realizácii jednotlivých učebných situácií boli použité rôzne materiálne didaktické prostriedky, ktoré skvalitnili učebný proces a umožnili pri učení sa zapojiť väčšie množstvo zmyslov. Jedným z prostriedkov boli knihy, ktoré boli vybrané na tému života na gazdovstve. Niektoré z kníh boli obsahom zamerané prevažne na identifikáciu zvierat a mláďat, iné zase zobrazovali život jednotlivých zvierat v ich prirodzenom prostredí a príbytkoch a ostatné zobrazovali starostlivosť o zvieratá a potravu, ktorú zvieratá prijímajú. Ďalším didaktickým prostriedkom bol plyšový kôň Pejko a kobyľa Priscila, tieto koníky boli vysoké zhruba 1 meter a bolo možné sa na nich po triede sa pohybovať. Mali umelú srst' a hrivu a tak bolo možné ich využiť pre nami určenú situáciu, kedy bolo potrebné ich očistiť a postarať sa o ne po aktivite, ktorú s nimi deti vykonávali bezprostredne predtým. Didaktický materiál v podobe domčeka pre kozliatka a masky na tvár, bol tiež veľkou pomôckou, ktorá pomohla deťom vcítiť sa do role postáv. Zároveň môže slúžiť ako pomôcka pri odbúrání ostychu a deti tak dokážu pohodovejšie prezentovať svoju postavu, ako keby boli bez masky. Tieto didaktické pomôcky majú za úlohu uľahčiť a zefektívniť učenie sa detí a dopomôcť im ku komplexnejšiemu vnímaniu danej týždennej témy.

Keďže v triede, kde plánujeme realizovať pripravené učebné situácie sa nachádzajú aj deti, ktoré potrebujú individuálny prístup. Niektoré deti sú pomalšie a váhavejšie v realizácii aktivít, preto plánujeme tieto deti v prípade skupinovej aktivity priradiť k zodpovedným a rýchlejšim deťom, ktoré povzbudíme k tomu aby si navzájom pomohli. Následne aj v procese realizácie budeme dohliadať na ich vzájomnú interakciu a budeme im k dispozícii v prípade otázok, či oslabenia motivácie. Tiež máme v triede dieťa, ktoré má už 7 rokov a má

narušenú komunikačnú schopnosť- sigmatizmus, tiež pri rozhovore mu väčšinu slov nie je vôbec rozumieť, tiež je to dieťa, ktoré samo nepríde k aktivite a neustále vyžaduje učiteľkinu prítomnosť. K dispozícií je aj pani asistentka, ktorá je schopná s dieťaťom aktivity vykonávať, prípadne k sebe vziať ešte jedno dieťa a spoločne dohliadať na ich vzájomnú spoluprácu. Ak by som k dispozícií pani asistentku nemala, budem musieť byť schopná venovať dieťaťu svoju prítomnosť viac ako ostatným deťom. Preto bude potrebné deťom zadeliť úlohy jasne a spoľahnúť sa aj na ich samostatnosť. Tiež sa nestresovať časom, ak by sa kvôli tomu posunul harmonogram, prípadne naplánovať aktivity časovo tak, aby sme počítali s časovou rezervou.

V nasledujúcej kapitole sme už plynule nadviazali na konkrétne učebné aktivity, ktoré sme realizovali v materskej škole. Situácií je 5, ich realizáciu sme si rozvrhli na jeden týždeň v materskej škole. Každý deň sme realizovali jednu učebnú situáciu.

3 VÝSLEDKY

3.1 Veselo je na gazdovskom dvore

V tejto časti práce sme sa už zamerali na konkrétne inovatívne metódy, ktoré sme vsadili do aktivít. Išlo teda o metódu brainwritingu, ktorú pokladáme za vhodnú pre triedu, v ktorej sme ju plánovali prevádzať z toho dôvodu, že deti sú v triede veľmi komunikatívne a rady kreslia a stvárňujú svoje nápady na papier. HOBO metóda bola zvolená ako experiment s očakávaním reakcií detí keďže na prvý pohľad vyzerá organizačne náročnejšia, ale bolo pre nás výzvou ju realizovať a to nás motivovalo ju vyskúšať. Metóda hrania rolí bola tiež veľmi v našej triede obľúbená a tak sme sa ju rozhodli tematicky zaradiť aj s konkrétnou rozprávkou a piesňou. Kooperatívna metóda je metóda, ktorú sa snažíme vedome zaradiť do vyučovacieho procesu z dôvodu posilnenia spolupráce medzi deťmi. Didaktickú hru sme zvolili z dôvodu učenia sa dodržiavať stanovené pravidlo a budovať vzájomný rešpekt. Tieto aktivity sme prispôbili vzorke detí, s ktorými sme ich následne prevádzali.

Tomuto súboru aktivít sme vytvorili názov: Veselo je na gazdovskom dvore, z čoho vyplýva, že aktivity boli vytvorené pre konkrétnu vzdelávaciu tému: Domácich a gazdovských zvierat.

V jednotlivých aktivitách sme sa snažili zamerať na celostný rozvoj osobnosti dieťaťa a aktivity sme volili tak, aby boli pre deti naozajstným prínosom a obohatením ich vnímania zvierat a ich života.

Nasledujúce aktivity boli rôznorodej zostavy a boli koncipované pre viac vzdelávacích oblastí. Deti sa teda nevzdelávajú len v prírodovednej oblasti, ale rovnako aj v jazykovej, či spoločenskej.

Aktivity boli realizované v materskej škole, v obci Slovenská Ľupča. Aktivity sa vykonávali v triede u detí predškolského veku. Počas plnenia jednotlivých aktivít bolo do realizácie zapojených v priemere 15 detí. Aktivity sa vykonávali primárne v interiéri. Boli realizované počas jedného týždňa v dopoludňajšej časti dňa.

1. Edukačná aktivita: Čo viem o gazdovstve?

Téma týždňa: Gazdovské a domáce zvieratá

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a príroda

Výkonový štandard: Aktívne a spontánne nadväzuje rečový kontakt s inými osobami- deťmi dospelými. Formuluje gramaticky správne jednoduché rozvité vety a súvetia. Identifikuje rôznorodosť živočíšnej ríše.

Učebný cieľ aktivity: Dieťa hľadá odpoveď na otázku, snaží sa vymyslieť čo najviac odpovedí a vyjadriť ich pred ostatnými deťmi.

Veková kategória: 5-6 rokov

Organizačné formy výučby: frontálna, skupinová

Metódy výučby: diskusné metódy, brainwriting

Didaktické pomôcky: Koník Pejko, veľký papier A1, fixky, pastelky

Priebeh edukačnej aktivity: S deťmi si sadneme do kruhu. „ *Za ruky sa chytíme, veľké kolo spravíme.*“ Sadneme si do tureckého sedu a chrbátik vystrieme. Deťom predstavím koníka Pejka, ktorý prišiel z farmy a chcel by vedieť, či poznajú aj jeho kamarátov, ktorí s ním žijú na farme. Deti sa postupne hlásia, ktoré dieťa chytí koníka do ruky, môže hovoriť. Následne sa detí spýtam: „*Deti, aký produkt nám dáva kravička?*“ Deti odpovedia: „*Mlieko*“. Poďme teraz vymyslieť čo najviac produktov, v ktorých sa nachádza mlieko. Predtým, ako budú deti hovoriť nápady, im ozrejším dôležité pravidlo. „ *Deti vymyslíte čo najviac nápadov a všetky nakreslite, každý nápad sa počíta, možno vymyslíte aj nejaký nový produkt, ktorý by mohli výrobcovia z mlieka vytvoriť.*“ Deti sa posadia za stôl, kde je pripravený veľký biely papier, postupne hovoria produkty, v ktorých sa nachádza mlieko. Následne ich zakreslia na papier. Na konci aktivity si papier pripneme na tabuľu a rozprávame sa o jednotlivých produktoch, ktoré nakreslili.

Učebné úlohy:

- Aké všetky zvieratá nájdeme na farme?
- Čo nám dáva krava?
- Čo všetko sa vyrába z mlieka?
- Ktoré mliečne produkty sú slané ?
- Ktoré mliečne produkty sú sladké ?

Reflexia: Ako sa vám kreslili jednotlivé produkty? Bolo pre vás niečo ťažké nakresliť? Ktoré produkty ste už poznali a ktoré ešte nie a dnes ste ich spoznali?

2. Edukačná aktivita: Hľadaj a pátraj v knihe o zvieratách

Téma týždňa: Gazdovské a domáce zvieratá

Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

Výkonový štandard: Identifikuje rôznorodosť spôsobu života živočíchov.

Učebný cieľ aktivity: Dieťa na základe prezerania obrázkov v knihách odpovedá na problémovú otázku.

Veková kategória: 5-6 rokov

Organizačné formy výučby: skupinové, individuálne

Metódy výučby: HOBO metóda

Didaktické pomôcky: Knihy o domácich zvieratách

Priebeh edukačnej aktivity: Deti si zavolám do kruhu. Opýtam sa ich, čo vidia pred sebou. V strede kruhu budú poukladané knihy o domácich zvieratách, knihy o živote na farme a iné obrázkové materiály. „ *Deti a čo všetko môžeme vidieť v týchto knihách? Už ste si v takej knihe listovali?* “ Detom poviem, že počas týždňa pôjdeme na farmu a oni majú možnosť sa na jeden deň stať farmármi, lenže taký farmár musí dobre vedieť, ako sa o zvieratá postarať, čo im dať jesť, kam ich dať pásť. Preto deti dostanú knihy, kde budú hľadať odpovede na otázky, ktoré musí farmár vedieť. „ *Teraz vás milí farmári rozdelím na trojice a vašou úlohou bude zistiť, akú prácu vykonávajú zvieratá počas dňa.* “ Deti rozdelím do 5 skupín po trojiciach a ich úlohou bude si zobrať k sebe na stôl alebo na koberec knihy o farme. Budú v nej hľadať informácie podľa zadania.

1. Skupina: Čo robia koníky počas dňa, nájdi to v knihe a následne nám to opíš.
2. Skupina: Akú hlavnú úlohu naplňajú kravičky a čo jedia?
3. Skupina: Čo zobú sliepočky vo výbehu, keď nie sú zavreté v kuríne?
4. Skupina: Kde sú zavreté ovečky na noc?
5. Skupina: Akú úlohu má pes na gazdovstve?

Každá skupina sa následne slovné zdieľa a odpovedá na otázku, ktorú dostala za úlohu rozlúštiť. Na konci dostane každé dieťa odznak farmára, za to, že sa na úlohe aktívne podieľalo a prezentovalo svoje riešenie.

Učebné úlohy:

- Čo všetko môžeme vidieť v knihách o gazdovstve a živote na farme?
- Akú úlohu plnia jednotlivé zvieratá?
- Čo robia koníky počas dňa, nájdí to v knihe a následne nám to opíš.
- Akú hlavnú úlohu naplňajú kravičky a čo jedia?
- Čo zobú sliepočky vo výbehu, keď nie sú zavreté v kuríne?
- Kde sú zavreté ovečky na noc?
- Akú úlohu má pes na gazdovstve?

Reflexia: Ako sa vám darilo hľadať v knihách odpovede na otázky? Čo bolo najťažšie?

3. Edukačná aktivita: Divadelná hra: O vlkovi a kozliatkach

Téma týždňa: Gazdovské a domáce zvieratá

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Výkonový štandard: Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje v dramatických a hudobno-pohybových činnostiach.

Učebný cieľ aktivity: Obsahy a zážitky z prečítanej rozprávky o vlkovi a kozliatkach dieťa vyjadrí v dramatických a hudobno-pohybových činnostiach.

Veková kategória: 5-6 rokov

Organizačné formy výučby: individuálne, skupinové

Metódy výučby: hranie rolí

Didaktické pomôcky: masky na hlavy kozliatka a vlk, domček z kartónu

Priebeh edukačnej aktivity: S deťmi si sadnem na koberec do kruhu. Ukážem im knihu rozprávok a spoločne si prečítame rozprávku o vlkovi a kozliatkach. Deti môžu predvídať dej a hovoriť rozprávku aj za mňa. Po skončení rozprávky deti uvažujú, ako inak ešte mohla rozprávka skončiť. Následne si spoločne zaspievajú

o kozliatkach a vlkovi od Smejka a Tanculienky. Vyzvem deti, aby si zobrali masky kozliatok a vlka a schovali sa do domčeka. „, *Deti a chceli by ste sa aj vy zahrať na vlka a kozliatka?*“ Tak poďme spolu do divadla. Deti si idú vziať stoličky a pripraví divadelnú sálu, tiež je pripravený stolík s lístkami, kde sa posadí jedno dieťa ako predavač, niektoré deti sa postavia do zástupu a kúpia si lístok. Nezabudnú hrať rolu diváka, ktorý prichádza na predstavenie, slušne sa pozdravia a poprosia si lístok. Sadnú si na stoličku a čakajú na začiatok rozprávky. Potom si môžu ďalšie deti nasadiť masky a v roli hercov zahrať scénu z rozprávky, ktorú počuli pri čítaní a tiež im učiteľka pustí pesničku, ktorá hrá v pozadí deja. Bude nasledovať niekoľko výmen v rámci rolí hercov a divákov. Celá aktivita prebieha v triede na koberci, pri interaktívnej tabuli.

Učebné úlohy:

- Ako sa volá rozprávka, ktorú vidíte na tabuli?
- Čo učila svoje kozliatka ich mamička?
- Čo jedia kozy?
- Viete ako sa volá ocko kozliatok?
- Čo urobil vlk, keď mu kozliatka na prvýkrát neotvorili?
- Prečo kozliatka pustili nakoniec vlka dovnútra?
- Ako inak mohla rozprávka skončiť?
- Zahrajme si rolu divákov, ktorí prišli na predstavenie.
- Rozdeľte si role a masky na hlavy.
- Kozliatka schovajte sa do domčeka.
- Počúvajte pesničku a zahrajte nám divadielko.

Reflexia: Ako sa vám darilo zahrať rolu divákov? Ako sa vám darilo zahrať role hercov- vlk, kozliatka?

4. Edukačná aktivita: Staráme sa o koníka Pejka a kobyľu Priscilu

Téma týždňa: Gazdovské a domáce zvieratá

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť, Človek a príroda

Výkonový štandard: Spolupracuje v skupinovej činnosti na základe osobných predpokladov. Opíše spôsoby starostlivosti o niektoré živočíchy.

Učebný cieľ aktivity: Dieťa popíše spôsob starostlivosti a spolupracuje pri čistení koníka Pejka a kobyly Priscily.

Veková kategória: 5-6 rokov

Organizačné formy výučby: skupinové

Metódy výučby: kooperatívne metódy

Didaktické pomôcky: Koník Pejko a kobyly Priscila

Priebeh edukačnej aktivity: Deti si sadnú do kruhu a ja im donesiem ukázať dvoch koníkov. Postupne sa na nich môžu všetci striedavo povoziť. Pri tom ako sa dve deti vozia im ostatné deti môžu spievať pieseň: Po nábreží, koník beží.

Keď sa už všetky deti poviaza, opýtam sa ich, ako sa podľa nich treba postarať o koníka predtým, ako ho zavedieme opäť do stajne. Pýtam sa ich na to, čím je koník pokrytý. Čím sú pokryté ostatné domáce zvieratá. Zároveň sa detí pýtam, čo by deti mohli v triede využiť na učesanie koníkovej srsti. Deti sa následne rozdelia do dvoch skupín a každá skupina sa stará o svojho koníka, pri práci sa ich pýtam, čím by sa dala z koníka zmyť špina, ktorá sa na neho nalepila na prechádzke.

Keď sa deti o koníky postarali, odvedú ich naspäť do stajne. Stajňu môžu postaviť z kociek.

Učebné úlohy:

- Ktoré domáce zvieratá majú srst?
- Ktoré domáce zvieratá majú perie?
- Ako sa staráme o domáce zvieratá, ktoré majú srst?
- Čo urobíme, keď chceme z koníkovej srsti dostať špinu a zachlpené časti srsti?
- Môžeme koníka umývať vodou a nejakým čistiacim prostriedkom?
- Ako sa mu postaráme o kopytá?
- Ako sa volá mláďatko koňa a kobyly?

Reflexia: Podarilo sa vám poriadne očistiť koníka? Ako sa vám staranie sa o koníka páčilo? Ako sa vám teraz páčia koníky? Či je na ich teraz iné ? Ako sa vám darilo pri stavbe stajne?

5. Edukačná aktivita: Kuriatko zapípaj

Téma týždňa: Gazdovské a domáce zvieratá

Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Výkonový štandard: Presadzuje sa v hre alebo v činnosti spoločensky prijateľným spôsobom.

Učebný cieľ aktivity: Dieťa sa vie počas hry správať podľa dohodnutých pravidiel.

Veková kategória: 5-6 rokov

Organizačné formy výučby: frontálna

Metódy výučby: didaktická hra, artikulačné a dychové cvičenia

Didaktické pomôcky: žiadne

Priebeh edukačnej aktivity: Deti si posadajú do kruhu a opýtam sa ich, či rozpoznajú zviera podľa zvuku, ktorý vydá: Kot-kot-kot-ko-dák. Deti odpovedia: Sliapočka, ďalej sa ich pýtam, ako sa volá samec sliepky. Keď deti odpovedia: Kohút. Pýtam sa aj na mláďatko sliepky a kohúta, vtedy deti odpovedajú kuriatko. Deti dostanú papier, z ktorého si vytvoria papierové vajíčko. Potom do vajíčka striedavo slabšie a silnejšie fúkajú. Následne vajíčko položíme pred seba a deti si rozcvičia ústa. Nadýchneme sa a napodobňujeme rôzne domáce zvieratká.

Hus- GA-GA-GA-GA

Kôň- MI-HI-HI-HI

Ovca- BE-E-E-E

Koza- ME-E-E-E

Voláme na mačičku- ČI-ČI-ČI-ČI

Kohút- KI-KI-RI-KÍ

Sliepka- KOT-KOT-KOT-KO-DÁK

Kuriatko- PI-PI-PI-PI

Pomocou vyčítanky- en ten týky dva špendlíky vyberieme jedno dieťa, ktoré si príde sadnúť do stredu a zavrie si oči a dľaňami ich prikryje. Vyberieme ďalšie dieťa, ktoré bude chodiť okolo kruh a koho chrbta sa dotkne, ten zapípa- „píp“. Dieťa v strede háda, komu hlas patrí.

Počas hry sa deti viackrát vystriedajú, tak aby mal každý možnosť sa aktívne zapojiť.

Učebné úlohy:

- Ako sa volá samec sliepky?
- Ako sa volajú mláďatka sliepky a kohúta?
- Budeme fúkať do vajička najprv slabšie, potom silnejšie.
- Nadýchneme sa a skúsime napodobniť zvuk, ktorý vydáva:.....
- Ako kuriatko zapípa ten, koho sa kamarát dotkne.

Reflexia: Ako sa vám hra páčila? Ako inak by sa ešte dala zahrať?

4 DISKUSIA

4.1 Aplikačné stanoviská

Nasledujúcu kapitolu sme využili k detailnejšiemu rozanalyzovaniu jednotlivých učebných situácií a zároveň ich podrobili reflexií zo strany detí, ale aj pani učiteľky, ktorá celému procesu prihliadala. Dostali sme tak spätnú väzbu, ktorá sa odrážala od využitia jednotlivých aktivizujúcich metód a zároveň analyzovala, či boli pri realizácii splnené všetky stanovené ciele. Rozhodnutie vybrať práve zvolené aktivizujúce metódy, bolo viazané hlavne na charakter triedy, ktorú učíme už 4. školský rok. Deti v triede sú živé a veľmi zvedavé. Baví ich vykonávať aktivity, ktoré sú účelové a ponúkajú im pokiaľ možno, čo najväčší priestor pre sebarealizáciu. Rady si vyberajú a volia, čo budú robiť a aktivita im musí dávať zmysel. Tiež potrebujú istú mieru voľnosti pri aktivitách, väčšina detí si rada aktivity pretvorí podľa seba, pokiaľ im je to umožnené. Výber aktivizujúcich metód bol vhodný a deti v triede naň reagovali veľmi pozitívne.

1. Učebná situácia: Čo všetko je z mlieka

Táto učebná situácia mala hneď niekoľko cieľov, ktoré deti s nadšením plnili. Boli vedené k aktívnej komunikácii a rozmyšľaniu o téme gazdovských zvierat a následne o produktoch, vyrobených z mlieka. Koník Pejko bol dobrých spestrením a deti s ním nadšene plnili úlohy. Celá učebná situácia bola zameraná na uplatnenie aktivizujúcej metódy brainwriting. Deti sa cítili smelšie, keď mohli odpovedať koníkovi Pejkovi. Tie, ktoré hovoriť nechceli sme rešpektovali, po pár chvíľach sa niektoré z nich odvážili a komunikovali.

Následne sme sa rozprávali, čo získavame od niektorých gazdovských zvierat. Deti sa zhodli, že najčastejšou surovinou je mlieko a mäso. Následne boli nadšené, že mohli menovať čo najviac produktov, na ktorých spracovanie je mlieko potrebné. Následne sa presunuli za stolík, kde dostali fixky, keďže fixkami nekreslia až tak často, bola to pre nich skoro ako odmena, rozdelili sme si za stolíkom, kto nakreslí aký produkt, aby sa zbytočne neopakovali. Bolo možné sledovať zmotivované deti, ktorým robilo radosť kresliť. Dokonca sa zapojili aj také deti, ktorých kreslenie až tak nebaví, čo sme brali veľmi pozitívne.

V kooperácií s didaktickými zásadami sme splnili hneď niekoľko z nich. Išlo napríklad o pripravenosť priestoru pre realizáciu. Tu sme si predom pripravili stôl, ktorý sme prelepili bielym papierom a pripravili sme aj fixky, tiež sme postavili do kruhu koníka, takže deti sa mohli odobrať už k pripraveným častiam učebnej situácie. Tiež zásada, kde deti môžu plyšového kolíka, o ktorom sa rozprávajú, preskúmať aj hmatom. Zásada aktívnosti, v ktorej zohráva úlohu angažovanosť, kde deti aktívne vstupujú do tvorenia myšlienkovvej mapy, pozostávajúcej z produktov z mlieka.

Po reflexii s pani učiteľkou sme dostali pozitívnu spätnú väzbu, že počas jej pozorovania sme metódu brainwritingu využili veľmi pekne a účelovo. Ocenila aj plyšové zvieratko, s ktorým sme komunikovali v kruhu, čo viedlo k väčšej zaujatosti detí. Tiež vyzdvihla, že sa zapojilo aj dieťa, ktoré sa väčšinou nezapája do vyučovacieho procesu. Túto učebnú situáciu hodnotíme, ako zvládnutú veľmi dobre, keďže vyšla podľa plánu a predstavy a počas realizácie nevznikli žiadne nepredvídateľné situácie.

2. Učebná situácia: Hľadaj a pátraj v knihe o zvieratách

Z tejto aktivity sme mali miernu obavu, pretože predstavuje samostatné hľadanie v knihách podľa zadania. Vyžaduje si určitú mieru samostatnosti a trpezlivosti aj zo strany detí, pokiaľ odpoveď na otázku nenájdu hneď v prvej knihe. Deti sa s takým nadšením pustili do hľadania odpovedí na otázky, že sme z toho ostali milo prekvapení. Dobrou spätnou väzbou od detí bolo, že keď splnili zadanie, pýtali si ďalšie hádanky, ktoré by mohli hľadať v knihách. Tešilo nás, že sme takto aktívne podnietili prácu detí s knihou. Spoločne sme si potom aktivitu zhodnotili a deti samotné povedali, že ich táto aktivita bavila najviac zo všetkých, ktoré v ten deň robili.

S ohľadom na didaktické zásady tu bol kladený dôraz predovšetkým na vhodné pomôcky v podobe kníh s tematikou života na gazdovstve a gazdovských zvierat. Dôraz bol tiež kladený na zásadu primeranosti, deti boli motivované hľadať vždy len jednu odpoveď a otázku. Kníh nebolo až také veľké množstvo, aby sa im v nich rýchlejšie a ľahšie dohľadali odpovede. S touto aktivitou bola aj úzko spätá zásada názornosti, kde deti mohli hľadať informácie v obrázkových knihách a odpovede si lepšie vizualizovať.

Pani učiteľka túto metódu tiež ocenila, sama ju vraj ešte neskúšala a že sa ňou inšpirovala. Tiež zhodnotila, že cieľ bol naplnený. Ak by sme mali ísť hlbšie medzi skupinky detí, stávalo sa, že jedno zo skupinky poctivo hľadalo a ostatné sa pozerali a čakali, kým ten najaktívnejší nájde riešenie. Možno by sme preto zvolili pre budúcnosť skupinky po maximálne dvoch, aby sme výrazne znížili výskyt pasivity u detí v skupine. Aktivitu hodnotíme ako veľmi vydarenú. Aj keď sme z jej realizácie mali mierne obavy, po skončení aktivity sme boli spokojní s výsledkom. Miestami sa stávalo aj to, že viac detí začalo vykrikovať svoje odpovede a vznikol mierny chaos, v takých situáciách by sme pre budúcnosť zvolili metódu udeľovania slova. V tejto metóde zohráva úlohu určitý predmet, ktorý sa posúva a kto ho drží v ruke odpovedá, ostatní počúvajú. Túto metódu sme si osvojili počas posledného mesiaca na webinári s názvom Ranný kruh.

3. Učebná situácia: Divadelná hra: O vlkovi a kozliatkach

Pri tejto učebnej situácii bol deti nadšené hlavne tou časťou, kedy mohli sami dorozprávať koniec rozprávky a zároveň ho mohli meniť podľa fantázie. Tiež, keď videli masky na hlavy, veľmi sa zaradovali že si ich môžu obliecť. Ihneď sa dostali do role a začali vydávať zvuky daných zvierat. Po spustení pesničky sa vžili do role a napodobňovali činnosť zvierat z rozprávky. Na konci piesne mohol vlk naháňať kozliatka, čo bolo dodané spontánne bezprostredne počas piesne, táto časť sa deťom zapáčila najviac a tak chceli ísť hrať niekoľko kôl. Nakoniec sme si pesničku a aj naháňačku zopakovali 8 krát.

Didaktické zásady boli aj v tomto prípade vo väčšej miere splnené. Jednalo sa napríklad o zásadu individuálneho prístupu, kde deti dostali slobodu pri výbere masiek a ak sa nejaké dieťa nechcelo do masky obliecť a chcelo pozorovať aktivitu z diaľky, bolo mu to umožnené, avšak po pár kolách sa pridala aj väčšina plachejších detí.

Pani učiteľka ocenila spontánne pridanie aktivity- naháňačky a tiež poznamenala, že učebná situácia si vyžadovala moju minimálnu asistenciu a hlavne prácu a hranie detí, čo vyhodnotila pozitívne.

Čo bolo ďalším milým prekvapením, deti na druhý deň prišli s prosbou, aby sme si divadlo o kozliatkach zahrli opäť. Zahrli sme ho teda aj nasledujúci deň a deti hrali svoje role s rovnakým nadšením a chuťou.

4. Učebná situácia: Staráme sa o koníka Pejka a kobyľu Priscilu

Táto učebná situácia bola veľmi jednoduchá, no veľmi užitočná pre kooperatívne učenie a učenie sa spolupráce medzi sebou. Deti veľmi bavilo sa na koníkoch vozit' a pekne bez kriku a predbiehania sa všetci postriedali a povozili sa. V nasledujúcej fáze sa mali rozdeliť do dvoch skupín a dohodnúť sa ako sa o koníkov postarajú, bolo potrebné ich učesať, doniesť im niečo a vyčistiť ich srst'. Deti sa mali v skupinke dohodnúť, kto sa bude starať o jednotlivé úkony. Bolo milé sledovať, že deti sa dokázali pomerne ľahko dohodnúť. Samozrejme vzniklo pár nedorozumení a preťahovaní sa o to, kto bude koníka česať, ale nakoniec si to deti medzi sebou za mojej pomoci dokázali komunikovať a nájsť spoločné riešenie, ktoré som im ale neporadila, iba som ich facilitujúco navádzala k hľadaniu riešenia.

Aj pri tejto učebnej situácií zohráva úlohu pripravenosť pomôcok, s ktorými budú deti pracovať. Tiež dôležitosť zapojenia viacerých zmyslov, ako je aj hmat, zrak, čuch. Aj tu bolo možné mierne prepojenie teórie s praxou, aj keď sa teda nejednalo o živé koníky, deti si mohli aspoň nacvičiť reálne činnosti súvisiace so starostlivosťou o gazdovské zvieratá.

Pani učiteľka situáciu sledovala a ocenila, že sme deťom nezasahovali do hľadania riešenia v danom prípade malej nehody. Tiež posúdila, že ciele, ktoré boli stanovené pre túto aktivitu boli splnené. Tu nám povedala, že oceňuje, že dokážeme využiť všetky dostupné pomôcky a poznamenala, že niekedy nie je potrebné vyrábať mnoho druhov nových pomôcok a nápadov, niekedy stačí využiť materiál, ktorý už k dispozícii je a vhodne ho predstaviť a zužitkovať.

5. Učebná situácia: Kuriatko zapípať

Pri tejto hre bolo cieľom deti učiť rešpektovaniu pravidiel a zároveň si osvojiť zvuky zvierat. Deti boli aktívne a pozorné. Chceli sa samozrejme pri hre vystriedať všetky, v čom im samozrejme bolo vyhovené. Pravidlá v hre boli schopné dodržať, aj keď miestami niektoré dieťa pravidlo pípania porušilo a bolo potrebné ho upozorniť. Dieťa sme poprosili vysvetlili sme mu, že keď bude podvádzať, hru bude ťažké hrať, pretože hádajúci nebude vedieť identifikovať to správne vybrané kuriatko. Deti to následne už rešpektovali.

Pani učiteľka hru ocenila, tiež to ako sme komunikovali pravidlá v prípade ich porušenia. Tiež zhodnotila, že cieľ hry bol teda naplnený a aktivizujúca metóda bola vhodne

zakomponovaná. Vyzdvihla jednoduchosť hry a zároveň aktívne zapojenie všetkých detí. Hra nebola zameraná na víťazov a porazených, ale na pozornosť a vzájomný rešpekt voči vybranému dieťaťu, ktoré sa stalo kuriatkom a malo možnosť vydať dohodnutý zvuk na vyzvanie.

Vzhľadom na vybranú tému o gazdovských zvieratách, sme predpokladali, že deti predškolského veku o nej už budú niečo vedieť a mnohé informácie budú už len opakovaním, či utvrdením si poznatkov. Preto sme sa snažili vytvoriť také aktivity, ktoré by podnietili v deťoch nový záujem o túto tému. Čo hodnotíme ako splnený cieľ, keďže deti boli v aktivitách nielen veľmi aktívne, ale prejavili o jednotlivé aktivity naozaj veľký záujem a nadšenie. Tiež bolo možné pozorovať sociálne interakcie medzi deťmi, ktoré boli zakomponované v jednotlivých aktivitách. Postupom času, dokázali aj menej sebaisté deti aktívne zapojiť do všetkých aktivít.

4.2 Limity vypracovaného postupu

V tejto podkapitole sme sa komplexne zamysleli nad limitmi, ktoré sa môžu reálne vyskytnúť v prostredí materskej školy, ktoré by mohli znemožňovať ich plynulú implementáciu do vyučovacieho procesu. Čerpali sme predovšetkým z vlastnej 4 ročnej skúsenosti z praxe, ale aj z rozhovoru s kolegyňou s dlhšou pedagogickou praxou.

Z organizačného pohľadu by učiteľovi mohlo brániť alebo spomaliť proces zavedenia inovačných prvkov do vyučovacieho procesu schválenie riaditeľa školy. Napríklad, ak by dal učiteľ podnet na zakúpenie nových technológií alebo inovačných pomôcok. Tento proces by mohol trvať dlhšie a spomaliť implementáciu inovatívnych prvkov do vyučovacích v materskej škole. V tomto celom môže zohrávať rolu finančné obmedzenie, ale aj nastavenie vedenia materskej školy.

Časové obmedzenia sú spojené z dvoma hlavnými faktormi. Jedným z nich je ten, že v materskej škole venujeme každodenne čas určitým rutinným činnostiam, ako je čas desiaty, čas cvičenia, čas vonku,... Tieto činnosti sú časovo ohraničené a je potrebné sa tohto času držať. Pri skúšaní inovatívnych metód je potrebné mať vyhradený priestor a čas pre realizáciu nových prvkov. Niekedy sa môže stať, že učiteľ ostane odradený aj týmto faktorom a ostane

verný tím, ktoré má už zaužívané a časovo podchytané. Zároveň musíme prihliadať aj na individuálne potreby dieťaťa. Niektoré deti môžu potrebovať viac času pre porozumenie a zvládnutie nových zručností, čo môže mierne obmedziť tempo celej skupiny. V takom prípade sa môže vytratiť chuť do práce zvyšným členom skupiny.

Z didaktického hľadiska tu zohráva tiež rolu nedostatok cenovo dostupných školení a podpory pre učiteľov, čo môže znamenať, že nové inovatívne metódy a nápady nebudú efektívne využívať vo vyučovacom procese. Pokiaľ nie sú k tomu vedení aj z vedenia, šanca na zmenu sa tým znižuje. Tiež je tu potrebné si opäť uvedomiť individuálnosť každého dieťaťa a rôznorodosť jeho potrieb. Nie všetky inovácie budú vhodné pre každé dieťa. Učiteľ musí byť schopný svoje vyučovacie metódy prispôbiť podľa individuálnej úrovne detí v jeho triede.

Obhliadnuc sa na realizáciu vybraných aktivizujúcich metód v nami vybranej materskej škole. Z nášho pohľadu, tiež z pohľadu pani učiteľky sme nepostrehli žiadne možné závažné limity, ktoré by bránili realizovať nám vytvorené učebné aktivity. Vybavenie danej škôlky zodpovedalo tomu, čo sme s deťmi realizovali, či už priestorovo alebo materiálne. Pre realizáciu všetkých aktivít sme mali dostatočný čas a priestor, prípadne sme si ho vytvorili a režim dňa trochu upravili, samozrejme s ohľadom na čas vyhradený na desiatu a pobyt vonku. Tento priestor nám bol umožnený aj s upovedomením pani riaditeľky, ktorá s touto realizáciou súhlasila.

Z detského pohľadu nám bolo povedané, že na jednotlivé učebné situácie sa deti veľmi tešili a boli zvedavé, čo opäť budú robiť, čo bol dobrý signál, že sa tešia na prácu, ktorú budú odvádzať oni samotní. Od dvoch detí sme dostali spätnú väzbu, že dané deti boli mierne neisté pri realizácii, mali obavy, čo budú robiť a báli sa, že urobia niečo zle. S týmito deťmi sme sa snažili aj na základe tejto spätnej väzby pracovať veľmi citlivo a vnímavo vzhľadom k ich vnímaniu jednotlivých nových podnetov. Dali sme im úplnú slobodu pri zapojení sa do jednotlivých situácií, čo sme vyhodnotili ako účinné, pretože obidve deti sa po čase osmelili a zapojili sa do aktivít z vlastnej iniciatívy a väčšej istoty. Dopomohol k tomu aj fakt, že neboli do aktivít tlačení. U pár detí sa stalo, že nesplnili celé zadanie, mierne odbiehali pozornosťou od určenej úlohy a to konkrétne pri druhej aktivite, pri hľadaní riešení v obrázkových knihách. Tu bolo potrebné opakovane položiť otázku. Tiež pri

divadelnej hre na kozliatka sa deti pri naháňačke rozbláznili a niekedy bolo ich ťažké opäť ukládať. Tu sme použili tamburínu a zabúchali sme určený rytmický signál, ktorý sme si s deťmi už na začiatku týždňa určili ako signál pre utíšenie a zameranie pozornosti na pani učiteľku. Po konečnom zhodnotení celého týždňa sme od detí dostali povzbudivú spätnú väzbu a radosť z odvedenej práce, ktorú počas týždňa vykonali.

5 ZÁVER

V závere hodnotíme, ako veľmi prospešné, že sme jednotlivé aktivizujúce metódy vo výučbe s deťmi v materskej škole využili. Považujeme to po ich realizácií za veľmi potrebné až nutné. Po spätnej väzbe od detí v podobe ich nadšenia a radostného a aktívneho zapojenia vnímame ako veľmi užitočné v tomto spôsobe učenia pokračovať. Nadalej teda chceme rozvíjať celostnú osobnosť detí aj pomocou ďalších inovatívnych prvkov zapojených do výučby.

Charakter bakalárskej práce bol zameraný na vytvorenie a realizáciu aktivít s využitím inovatívnych metód, realizovaných v prostredí materskej školy. V teoretickej časti našej práce sme sa sústredili na definovanie pedagogickej inovácie. Čerpali sme z histórie tvorenia inovácií v predškolskom vzdelávaní. Zároveň bolo vhodné zadefinovať dva rozdielne prístupy k výučbe a to bol tradičný a inovatívny prístup. Súčasťou inovatívneho prístupu bolo množstvo inovatívnych metód, ktoré napomáhali k aktívnejšiemu učeniu sa. Vybrali sme niekoľko a popísali sme ich.

Následne v praktickej časti sme upriamili svoju pozornosť na prípravu a realizáciu jednotlivých učebných situácií. Aktivity boli vytvorené pre vekovú skupinu detí 5-6 rokov a boli zamerané na tému života na gazdovstve. Názov sa odvíjal od témy: Veselo je na gazdovstve. Plnili sme množstvo cieľov naprieč viacerými vzdelávacími oblasťami zo Štátneho vzdelávacieho programu.

Na základe spätnej väzby pani učiteľky, či vlastnej sebareflexie, usudzujeme, že dané ciele sa nám podarilo splniť. Tiež na základe spätnej väzby detí a ich reakcií vnímame pozitívny vplyv, pôsobiaci na ich osobnosť a ďalší rozvoj.

Zhrňujúc využívanie inovatívnych metód v edukačnom procese, vychádzame z niekoľkých stanovísk, ktoré sme nadobudli realizáciou učebných situácií v materskej škole. Inovatívne metódy podporujú aktivitu a motiváciu detí. Princípom je zapojiť deti aktívne do učenia prostredníctvom rôznych hier, experimentov či interaktívnych aktivít. Tieto metódy ďalej podporujú detskú kreativitu a myslenie. Deti sú postavené pred rôzne problémové úlohy a vyžaduje sa ich uvažovanie a premýšľanie nad riešením. Tu vzniká priestor pre nové

nápady a návrhy. Tiež podporujú rozvoj technických zručností. Využitie týchto technológií učí deti pracovať s digitálnymi zariadeniami, ako je napríklad interaktívna tabuľa, čím ich pripravuje na prácu s technológiami v škole a otvára im nové príležitosti rozvoja osobnosti. Inovatívne metódy sa častokrát zameriavajú práve na spoluprácu a tímovú prácu detí, čo výrazne posilňuje prosociálne správanie detí k sebe navzájom. V neposlednom rade má implementácia inovatívnych metód do učenia sa detí prínos v zlepšení celkových výsledkov detí, pretože vďaka väčšiemu zapojeniu a aktivite detí sa zlepší aj ich celkový prospech.

Prínosom našej bakalárskej práce bola predovšetkým tvorba a realizácia aktivít s inovatívnymi metódami, čo nás obohatilo o skúsenosť v oblasti inovačných metód, tiež o reakcie detí a pani učiteľky. Naše úsilie bolo zamerané na vytvorenie prostredia podporujúceho zvedavosť, kreativitu a aktívne zapojenie sa detí do vlastného učenia. Týmto spôsobom sme prispeli k posilneniu kognitívnych, emocionálnych a predovšetkým sociálnych zručností, čo bude mať priaznivý vplyv na budúci život detí a tiež na ich úspechy spojené s učením.

Naše návrhy môžu slúžiť ako cenný zdroj inšpirácie pre pedagogickú prax v predškolskom vzdelávaní nielen pre nás, ale aj pre ostatných kolegov. Vďaka uplatňovaniu inovatívnych metód otvárame dvere novým možnostiam, ktoré môžu viesť k zmenám v spôsobe, ako sa deti učia a rozvíjajú v predškolskom veku. Naša práca tak prispieva k formovaniu lepšej a podnetnejšej budúcnosti pre naše deti prostredníctvom inovácií v ich vzdelávaní.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BELKOVÁ, V. a kol. 2020. *Pedagogický asistent v praxi*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela Belianum, 2020. 87 s. ISBN 978-80-557-1793-7.

BAREGHEH, A.- ROWLEY, J. – SAMBROOK, S. 2009. Towards a multidisciplinary definition of innovation. In *Management Decision* [online]. 2009, vol. 47, no. 8, p.1324-1325. [cit. 2024-02-22]. Dostupné na internete: https://www.researchgate.net/publication/41104662_Towards_a_Multidisciplinary_Definition_of_Innovation

CABANOVÁ, V. 2006. Prvé predškolské zariadenia na Slovensku. In *Dejiny pedagogiky*. Žilina: Žilinská univerzita, 2006. s. 132- 137.

CABANOVÁ, V. – KOVÁČIKOVÁ, D. 2006. Názory významných osobností na výchovu predškolskom období. In *Dejiny pedagogiky*. Žilina: Žilinská univerzita, 2006. s. 119-126.

DECHTÁROVÁ, M. 2014. *Využitie didaktických hier pri fixácii prebraného učiva*. Banská Bystrica: Metodicko-pedagogické centrum, 2014. 32 s.

Elektronický lexikón slovenského jazyka. 1987. Veda a Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV v roku 1987.

DEWEY, J. 2001. *Democracy and Education*. The Pennsylvania State University, 2001. 368 s.

FILÍPKOVÁ, B. 2019. Význam hry vo vyučovacom procese. In *Dieťa v centre odbornej pozornosti*. ISSN 2644-5395, 2019, roč. 1, č. 3, s. 23-26.

HAJDÚKOVÁ, V. 2012. Kam sa uberajú materské školy. In *Predprimárne vzdelávanie v súčasnosti*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-555-0703-3, s. 11-15.

HAJTINGEROVÁ, M. 2014. *Projektové vyučovanie v edukačnom procese materskej školy*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2014. 32 s.

HALSEY, W., D. 1986. *Scribner Dictionary*. Glencoe: Macmillan Publishing Company, 1986. 1190 s. ISBN-10: 0-02-250890-2.

- HUDECOVÁ, T. 2016. Aktivizujúce metódy a zážitkové učenie v predprimárnom vzdelávaní. In *Manažment školy v praxi*. ISSN 1336-9849, 2016, roč. 11, č. 2, s. 5-8.
- KASÁČOVÁ, B. 2001. *Kapitoly z dejín školstva a predškolskej pedagogiky*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, 2001. 112 s. ISBN 80-8055-602-4.
- KÁNOVÁ, K. 2014. *Aktivizujúce metódy a možnosti ich uplatnenia v predprimárnom vzdelávaní*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2014. 31 s. ISBN 978-80-8052-883-6.
- KNAPÍKOVÁ, Z. – KOSTRUB, D. – MIŇOVÁ, M. 2002. *Aktivizujúce metódy a formy v práci učiteľky materskej školy*. Prešov: Rokus, 2002. 40 s. ISBN 8089055184.
- KOMENSKÝ, J., A. 1991. *Informatórium školy materskej*. Bratislava: SPN, 1991. ISBN 80-08-01568-3.
- KOSOVÁ, I. – KOREŇOVÁ, Z., A. – CINOVÁ, E. 2013. *Pomôž mi, aby som to urobil sám*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2013. 52 s. ISBN 978-80-8052-579-8.
- KOSOVÁ, B. 2009. Súčasný svet a materská škola. In *Od opatrovne k materskej škole*. Banská Bystrica: Slovenský výbor Svetovej organizácie pre predškolskú výchovu, 2009. ISBN 978-80-970266-0-8, s. 24-29.
- KOTRBA, T. – LACINA, L. 2007. *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007. 188 s. ISBN 978-80-87029-12-1.
- LIPNICKÁ, M. 2012. *Vízia a realita inkluzívnej edukácie v materskej škole*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012. 54 s. ISBN 978-80-8052-460-9.
- LIPNICKÁ, M. 2016. *Kapitoly o podmienkach rozvoja materských škôl na Slovensku*. Žilina: IPV Inštitút priemyselnej výchovy, 2016. 97 s. ISBN 978-80-972266-8-8.
- LYNCH, Z.- VARGOVÁ, M. 2020. *Materská škola- dieťa, hra, učenie*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2020. 178 s. ISBN 978-80-557-1780-7.
- MAJHEROVÁ, J. 2010. *Revidovaná Bloomova taxonómia a kompetencie pre používanie ikt*. Ružomberok: Katolícka univerzita Pedagogická fakulta, 2010. 6 s. Dostupné na:

<https://docplayer.net/21727001-Revidovana-bloomova-taxonomia-a-kompetencie-prepouzivanie-ikt-revised-bloom-s-taxonomy-and-competencies-for-use-of-ict.html>

Metodický pokyn 4/2019 [online]. Banská Bystrica: Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2019 [cit. 2024-02-22]. Dostupné na internete: <https://www.pdf.umb.sk/app/cmsFile.php?disposition=a&ID=21487>.

MIŇOVÁ, M.- BENKOVÁ, B., G. 2012. Testovanie školskej spôsobilosti v materskej škole. In *Predprimárne vzdelávanie v súčasnosti*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 2012. ISBN 978-80-555-0703-3, s. 226-239.

MIŇOVÁ, M. 2013. Predprimárna edukácia v súčasnom slovenskom edukačnom kontexte. In *Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna* [online]. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2013, roč. 1, č. 1, s. 67-77. [cit. 2024-04-28]. Dostupné na internete: https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Pedagogika_Przedszkolna_i_Wczesnoszkolna/Pedagogika_Przedszkolna_i_Wczesnoszkolna-r2013-t-n1/Pedagogika_Przedszkolna_i_Wczesnoszkolna-r2013-t-n1-s67-77/Pedagogika_Przedszkolna_i_Wczesnoszkolna-r2013-t-n1-s67-77.pdf

MIŠURCOVÁ, V. - ČAPKOVÁ, D. - MÁTEJ, J. 1987. *Úvod do dejín predškolskej pedagogiky*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1987. 112 s.

MOLČANOVÁ, I. 2013. *Netradičné metódy na hodinách SJL v primárnom vzdelávaní*. Prešov: Metodicko-pedagogické centrum, 2013. 51 s. Dostupné na: https://mpc-edu.sk/sites/default/files/projekty/vystup/4_ops_molcanova_iveta_netradicne_metody_na_hodinach_sjl_v_primarnom_vzdelavani.pdf

ONUŠKOVÁ, M. – ŠURINOVÁ, A. 2020. *Kooperatívne techniky na podporu učenia sa žiakov*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2020. 21 s. ISBN 978-80-565-1467-2.

ORAVCOVÁ, J. 2006. *Aktívne učenie a vyučovanie*. In *Človek v spoločnosti 1. časť*. Banská Bystrica: FHV UMB, 2006. ISBN 80-8083-291-9.

PETLÁK, E. 2020. *Inovácie v edukácii*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020. 196 s. ISBN 978-80-571-0267-0 , 2020, roč. 5, č. 3 [cit. 2024-02-23]. Dostupné na

internetete: <https://www.direktor.sk/sk/casopis/didaktika/klasicke-a-inovativne-v-edukacii.m-839.html>

PETLÁK, E. 2020. Klasické a inovatívne v edukácii. In *Didaktika*[online]

PETLÁK, E. 2020. Tradičné a inovatívne vyučovanie - podstata inovácií. In *Manažment školy v praxi* [online]. 2020, roč. 1, č. 6[cit. 2024-02-22]. Dostupné na internete: <https://www.direktor.sk/sk/casopis/didaktika/tradicne-a-inovativne-vyucovanie-podstata-inovacii.m-1006.html>

PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. 2003. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

ŠPALKOVÁ, R. 2007. *Zásobník didaktických her a pomůcek*. Masarykova univerzita. Dostupné na internete: https://is.muni.cz/th/j3hx9/4._Prilohy_.pdf

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV. 2016. *Štátny vzdelávací program pre predprimárne vzdelávanie v materských školách* [online]. Dostupné na: https://www.statpedu.sk/files/articles/nove_dokumenty/statnyvzdelavaciprogram/svp_mater_ske_skoly_2016-17780_27322_1-10a0_6jul2016.pdf (cit. 2023-11.26.)

TURANOVÁ, L. 2020. *Inovačné metódy a organizačné formy vo výučbe geológie*. Projekt ESF, 2020. Dostupné na: <https://latestacna.files.wordpress.com>

TUREK, I. 2008. *Didaktika*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 595s. ISBN 978-80-8078-198-9.

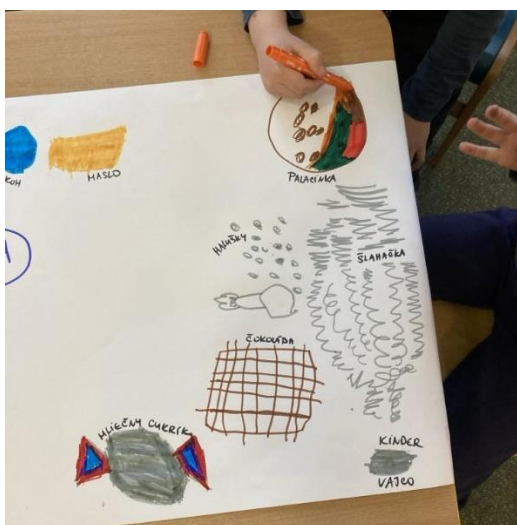
WELCOME. 2019. *Metodika pre prácu s deťmi so ŠVVP v predškolskom vzdelávaní*. Praha: Dr. Josef Raabe, s.r.o., 2019. 215 s. ISBN 978-80-7496-400-8.

Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. Dostupné na: http://www.nucem.sk/documents//46/legislativa/245_2008_-_zakon_-_novela_390_2011.pdf

ZORMANOVÁ, L. 2012. *Výukové metódy v pedagogice*. Praha: Grada Publishing s. r. o., 2012. 160 s. ISBN: 978-80-247-4100-0.

PRÍLOHY

1. Učebná situácia

2. Učebná situácia

3. Učebná situácia

4. Učebná situácia

5. Učebná situácia

